

Orchard, 22

Vyklizujeme:

dra VILINSKIHO se vším všudy!!

Margaret KENNEDYOVÁ: *Ranní červánky*. Melantrich, Praha, 1930

Pavlo TYČYNA: *Vítr z Ukrajiny*. Praha, 1927.

Maurice BARING: *Suknice nesešíváná*, Kuncíř, Praha, 1931,
„Slova Života“, příl.čas.: „Ze slov Pravdy a Lásky“. Praha-Spořilov.

Tadeusz ZIELIŃSKI: *Náboženství starověkého Řecka*. Melantrich, Praha, 1930.

W. WIESEN: *Laický apoštol. Imprimatur Vyvlečka! Změnami opatřil dr. B. Vašek. Vyd. sestry Neposkvrn. Početí P. Marie v Přerově 1930.*

Jaroslav DURYCH: *Paní Anežka Berková*. Kuncíř, Praha, 1931.

Jar. DURYCH: *Naděje katol. v zemích českých*, Kuncíř, Praha, 1930.

Jaroslav DURYCH: *Zdrávas Královno. P. Braitó, Na Hlubinu, 1931.*

Jaroslav DURYCH: *Essaye: Summa víry a umění; Anežka Schulzová*. Kuncíř, Praha, 1931.

Lev Ivan. GUMILEVSKIJ: *Slepá ulička*. Mladé Prouty, Praha, 1931.

Lev Ivanovič

Gumilevskij: *Slepá ulička*. Román. Z ruštiny přeložil Evžen Petr. Předmluva Josefa Hory. 1931. Nákladem „Mladých Proutů“, Praha.

Z prvu povídka upoutá. Je patrné, že autor má dobrou snahu ukázat zhoubu volné lásky. Ale vše si zkazí svou obmezenou ideologií: „V dřevěné kapli — tovární spolek; místo kříže na ní — symbolu to olrocké poníženosti a znamení kázně — tenká žerď s vlajicím rudým praporem; místo oltáře — obraz hlavy státu . . .“ Místy je příliš patrné, z kterých učebných příruček čerpal autor své theorie o pohlavních styčích. Celkem je to *příliš děláno* při malých uměleckých zkušenostech, a tudíž *málo rostlé*. Čtení pro stranu. Laciné efekty „přirozeného“; málo působivá „prostota“ stylu neubráníla se — všednosti.

APOŠTOLOVÉ NADPŘIROZENA

Čekali jsme světlo, a aj tma; skvělost denní; a chodíme ve tmě. Makáme jako slepí po stěně, a jako bez očí tápeme: zavazujeme o poledni jako ve tmě, v mrákočných místech jako mrtví.

ISAIÁŠ LIX, 9. a 10.

Léta Páně 1906. abbé Combe, farář v Diou, napsal toto:

„Typické slovo o dnešním stavu bylo řečeno jedním biskupem¹ ve Francii v den, kdy se uvazoval ve svůj úřad: „*V tuto hodinu není nesnadno konati svou povinnost, ale věděti, v čem záleží.* Slovo, jež se zalíbilo jinému biskupovi,² takže je opakoval dne 26. srpna 1902 na poutním místě

---

¹ Mgr. Henry, biskup Grenobleský.

² Mgr. Touchet, biskup Orleanský.

Naší Paní Delivrandské: „*Jest vždy snadno konati svou povinnost, nesnadnější jest ji znáti.*“

A M. A. Nicolas k tomu dodal: „Temnoty jsou dnes takové, že sami biskupi chodí jen tápajíce.“

Jaké to přiznání v ústech biskupů! A jaká úzkost pro Katolíky, když musí slyšeti takovou řeč! Jenom pomyslete: „Vůdcové a Hlavy lidu Božího“, jimž bylo řečeno „*Přijměte Ducha Svatého*“, přiznávají se v nejtragičtějších okolnostech, jimiž prochází církev ve Francii, že stěží jasně vidí v tom, k čemu byli poslání, že už nerozeznávají cesty pro sebe ani pro stádo svěřené jejich péči, že si nevědí rady, jak dostáti svým povinnostem doktorů Křesťanstva a ochránců Obce!

A jest tak veliký zmatek ve svědomích, že skoro úředně s jiných míst zjišťuje se, že se vlastně neví, kde jsou praví apoštolové evangelické Jistoty.

Opravdu, mám právě před sebou číslo jedněch tak zv. katolických novin, jež se přičiňují o účinnou propagandu křesťanství. Noviny pořádají kněží i laici, jméno redaktorovo jest známá veličina, jest rytířem svatého Řehoře Velikého. V tomto čísle s hroznou upřímností tiskne kdosi, jenž se pode-

pisuje *příbuzný* našeho *fra* Hieronyma: „Zástup čeká Apoštolů“, praví Savonarola.

Konecčlánek však neuspokojuje, autor se jaksi zalekl závěrku, nechtěl jít ráně až na dno, postup zla zdá se mu jaksi nezadržitelný.

Shrňme jeho tvrzení:

„Viděl ráno *dav* dělníků, ubírajících se do práce, a šli tak, jakoby měli vstoupiti na galeje.

Viděl *zástup*, jenž vychází večer z *Kína*; tytéž obličej, zračící nudu, zvláště po takových výjevech, jež je měly vzrušiti a opojiti.

Viděl v posledních hodinách noci, nebo spíše v prvních úsvitech dne, jak vychází zpola mrtvý únavou *jakýsi dav* lidských tvorů, kteří celou noc tančili, skákali, se objímali, konali tedy všechno pro radost a potěšení, a z jejich tváří zela zoufalá prázdnota, ani stopy nějakého blaha, ani paprsek naděje.

Viděl *dav* naivních lidí, lehkověrné stádo, kupící se kolem tribuny jakéhosi šarlatána, který mu maloval hory doly, a pak *houfy*, přihlížející vášnivě sportovníkům, utloukající poslední *lidské* city hltáním výjevů hrubé tělesné síly. Mnoho zvířecích tváří viděl!

Potom chtěl se též podívati na *dav* v kostele, k vůli rozmanitosti, ale, ku podivu, tam *davu* ne-
našel.

Í usuzuje z toho, že když tam nikoho není, že vlastně není křesťanů. Ale proč není křesťanského *zástupu*, do tohoto studia se již nepouští.

Pokusme se mu tato pozorování doplniti.

Není křesťanského *lidu*, protože křesťanství, jež se mu dlouho již podává, jest cosi zbryndaného, vybarveného, řídkého, jakýsi *komfort* a svět-
ské slušnosti, křesťanství spíše „*ad usum Mam-
monis*“, než určení k radosti a nesmrtelnosti.

A proč nauky, které se těmto pokřtěným po-
dávají, jsou tak špatné? Proto, že nejsou čerpány
z čistých zřidel pravého učení Církve, nýbrž přichá-
zejí z bahnitých „*STOK NEČISTOTY*“, kde není ro-
zeznávání. Slovo v uvozovkách není od nás, řekla
je Nejsvětější Panna dvěma dětem, jimž uložila, aby
to „*oznámily všemu lidu jejímu*“.

Slovo to mnohé pobouřilo a dosavád pobu-
řuje. Takhle že by byla promluvila nejčistší ústa
Neposkvrněné? Odnesli to arci naši pastouškové!
Což, zjevení měli, připouštělo se, ale jak je zpra-

covali? Všechno možné se jim kydalo na hlavy, byli obviněni ze zpronevěry svému poslání, a pak snadno, jakoby právem, zavrhlo se i Zjevení.

Apřece netřeba při slově nečistoty myslet hned na šesté přikázání. Jsou ještě a horší nečistoty nauk, nečistoty kázně, jsou závisti a nevražení, pýcha, čest, „stavovská čest“! Nečistota v pohledu na život veřejný, v *liberalismu*, kamarádství, je tady theorie *menšího zla*, je tady modla *demokracie*, všech ten nešťastný *laicismus*, o němž se s takovým opovržením vyjádřil svatý Otec ve své encyklice o Kristu Králi. A ta lhostejnost v otázce školské po všech napomináních svaté Stolice! O nápravě se stále mluví, ale určitého nic se nevyslovuje. Lékař u nemocného musí dbáti jeho *idiosynkrasie*, a tady se ani zhruba neurčuje nemoc. Péče o *duši* člověkovu úplně vyhynula. Úřaduje se ve vyjetých kolejích, ký div, že se ztrácí i poslední krapet *vji-mavosti* při takovém „posluhování“.

„Dav čeká apoštoly!“ pravil Savonarola. A hle, apoštolové se hlásí a „jdou mezi lid“. „Můj farář je mystik svým způsobem, píše mi jeden dopisovatel; uctívá svatou Terezii od Ježíška, ale při zmínce

o la Salettě pravil mi doslovně: *Znám to dobře, ale kdybychom o tom mluvili, byli bychom považováni za BLÁZNY!!* Večer pak šel do hostince, kde jeho kolega pořádal káno, a jak sám se přiznal, divadlo to tak mu čeřilo krev, že musel *několikrát sklopiti hlavu, aby se nemusel červenati.* — V sousední farnosti bylo filmové představení jiné, lepší, *náboženského* obsahu, až po divadle byl teprve hlučný bál, po celou noc...“ Nové metody apoštolátul

Nezbývá než čekati „*Apoštolý posledních dob*“, jež pozdravoval již blažený Grignon z Montfortu a jejichž řehole, odevzdaná pastouškům La Saletteským, jest v rukou jediného ještě „Apoštolského“, Římského papeže. — (Vyňato z revue „*Fides Intrepida*“, 1930.)

NĚKOLIK ŠUMAVSKÝCH POVĚSTÍ

KOZÍ MLÉKO

V pravěku, když ještě všechno bylo obrovské, pásala se nahoře na Oseku mohutná koza. Lesy byly u jejích noh jako travička a její rohy tak tak že netrkaly do měsíce. Jednou usnula v úvoze. Tu jel nějaký vůz kolem a jedno kolo přešlo jí cecek a roztrhlo jej. Nyní vyteklo koze vemeno a mléko se řítilo jako divoká bystřina do údolí a zatopilo kraj a ubozí lidé utonuli v samém kozím mléce.

POSVÁTNÝ ČAS

Hned po čase Švédů se přihodilo, že mlynář z Kravína na Květnou neděli pytláčil se svým tovaryšem. Nalezli stopu jelena a ta vedla do uhliřského lesa. Tu pravil mlynář: „Jen počkej, jelínku, však ty hned přijdeš zpátky!“ Poklekl, vyřízl ze zadní pravé stopy jelena srdíčko a položil je tam

zase ale opačným směrem. Potom se ti dva ukryli v křoví. Netrvalo to ani dva Otčenáše a jelen šel zpátky. V paro-
zích měl kříž, který se leskl, jako kdyby naň slunce hodně
prudce svítilo. Pytláci neměli odvahy vypálit pušky na po-
svátého jelena, a jakmile jelen přešel, pádili ruče do ko-
stela a nešli už hned tak lovit jeleny.

Vávra z Uhliště šel ve svatou Noc na čekanou. Najednou
byl obklopen tlupou zajíců a ti vyhlíželi velmi podivně:
jeden měl zakřivené rohy, druhý dlouhý ocas a jiní zase
měli veliké žhoucí oči. To bylo milému Vávrovi velice div-
né, i vystřelil do nich, a opravdu! jeden zajíc zůstal ležeti
a toho vstrčil Vávra do torby. Ale když teď chtěl domů,
vyskakovali zajíci z křovin a příkopů a pádili za ním a
jeden z nich křičel: „Gabrieli, kde jsi?“ Tu se ozval zajíc
z torby: „Tu uvnitř! Tu uvnitř!“ Nyní křičeli zase ostatní:
„Ušáku, pojd s námi! Ušáku, pojd s námi!“ Vávrovi běžel
při tom mráz po těle i odhodil torbu i se zajícem a také
pušku a utíkal ke vsi. Druhého dne našli lidé cestou do
kostela pušku úplně rozkousanou a rozežranou.

LACINÉ ČASY

Ve starověku byl svět laciný, tenkrát byla kráva za dva zlaté a jedno Zaplařpánbůh za dva zlaté šedesát krejcarů. Tehdy nabídl jeden hrabě Erlhofrovi za jeho bělouše Rančr, a to jest celé pohoří porostlé vysokými, hustými lesy. Sedlák však svého koně nedal. A za jeden bochník chleba koupil jeden člověk Otavinu, což jest dlouhatánská louka u Čerchovky.

To jest ovšem už dávno, ďábel byl tenkrát ještě malý kluk.

ZÁMEK BAJREK

Tam, kde má Ostrý své kořeny, leží hluboko v horském hvozdu rozbitý hrad Bajrek. Švédové prý ho vypálili, jiní myslí, že to udělali Prajzi.

Před pradávnými časy bydlili tam obři. Bajrekský obr častokráte mrštil svou lahví šňupavého na druhou stranu k Ryžmberku u Kouta, aby si tam jeho bratranec také šňupl. On a obr, který seděl na hradě na Gewinzi, přáli si každodenně dobrého jitra a podávali si ruce přes hory a údolí. Nýrským měšťanům házel bajrekský obr kladiva, kdykoli jich potřebovali.

Dcera obrova sestoupila jednou do kraje, tam sebrala jednoho sedláka s pluhem i voly do fěrtochu a přinesla je domů na zámek. Její otec však bručel: „Dej jen toho maličkého, kdes jej vzala! Ti lidé nás ještě sprovodí se světa.“

Z Bajreku vedou dlouhé chodby pod zem. Jednou honili husu v jedné takové chodbě; ta vyšla zase ven až v zámecké studni na Klenovém. Jindy zapálil kdosi v tom bajrekském sklepe oheň, a kouř vystupoval na míle daleko odtud v Černé Věži klatovské. Ty chodby jsou dnes zasypany.

Pod hradem jest zakletý poklad. Vždy na Květnou neděli, když dole v Nýrsku čtou pašije, otevře se rozsedlina k pokladu, a tu vplížili se tam jedenkrát jeden farář, kostelník a chudý pastýř; ti tři chtěli rychle zbohatnouti. Ale uvnitř seděl čert na železné truhle a držel klíč od ní mezi zuby. Kostelník jej ihned řádně nakropil svěcenou vodou a ti dva druzí chtěli jej s truhly strhnouti. Tahali jím silně a dlouho sem a tam, ale nemohli ho zmoci. Domlouvali mu tedy zcela po dobrém a ptali se ho, co za poklad požaduje. Čert zakašlal ohněm a vykřikl strašlivě: „Jednu duši!“ Kostelník a farář chtěli mu hned vydati duši chudého pastýře, té však čert nemohl potřebovati, protože

pastýř byl poctivý muž. Ale ti tři se nedali odbýti a tázali se stále, co za poklad žádá. Že ho nenechali na pokoji, řekl čert: „Truhla bude vaše, donesete-li mne v devíticípém pytli na Klenové.“ Devíticípého pytle však nemohli sehnati, a tak možno bajrekský poklad ještě dnes dostat, není-li už zatím dávno zrezivělý.

HLOUPÝ ČERT

„Rovný rovného si hledá,“ řekl si čert a vstoupil do začazené dílny milického kováře. Tropil tam všelijaké čtveračiny, všechno ohmatal, kul a nýtoval, rozdmychával oheň a očmuchával posléze také svěrák. Mistr nebyl líný, přiskočil a sevřel pevně umouněnému bratránkovi jeho rypák do svěráku. „Teď tě mám, čertovino!“ smál se. Čert však zahrčel tak divoce, že kovář už to nevydržel, vyskočil dveřmi a dílnu i s čertem zapálil. Brzy potom šel kovář s kovářkou do lesa pálit uhlí. A tu čert škobrtal s ohnivýma očima stezkou právě jim vstříc. Teď byla nouze o radu. Rychle uchopil kovář kovářku, překotil ji a postavil na hlavu. Tu myslil čert, že jest to zase nějaký svěrák, odplivl si a utekl.

SELKA KNEDLÍKOVÁ

Selka Knedlíková z Višovic byla by svou čeládku nejraději hladem umořila. Proto přibil jednou její pasák nudli od oběda na dveře od chléva a napsal pod ni: „Nudle, přisahej, viděla-li jsi kdy máslo!“ Knedlíková stloukala máslo vždycky v sobotu v noci, a to jest veliký hřích, protože sobotní noc jest světlejší než sama neděle. Když umřela a vezli ji na hřbitov, dívala se z vikýře na svůj pohřeb. Duše zemřelé bouřila ještě potom dlouho celý dům; sčítala v noci vejce, ohledávala na kurníku spící slepice, dojila krávy a nedala dobytku ani lidem spáti. Proto ji jeden farář zaklel do Tyrol na Hötschenberg, a tam musí postrkávat oblaka. Někteří říkají, že ji vzala s sebou divá Meluzina. Tolik jest však jisto, že jednou jeden obchodník speřím z okolí Ostrého přišel do Tyrol, a když šel jednou hroznou soutěskou, otřelo se oň strašidlo šedé jako pavučina a to vzdychalo neustále: „Já jsem selka Knedlíková z Višovic.“

PODZEMNÍ VODY

Když byly ještě ve Svaté Kateřině zlaté a stříbrné doly, prorazil jednou jeden horník pod zemí jakousi stěnu. Po-

díval se otvorem a viděl hluboko dole lesknouti se modrou hladinu překrásného jezera. Šel rychle pro své druhy a chtěl jim ukázat ten horský div, ale té chodby ani okénka už nenašli. -

Jezera Černé a Čertovo jsou prý pod zemí spolu spojena. Tak prý chytili v Černém jezeře pstruha, provlékli mu žábrami rudou stuhu a vrhli ho do jezera Čertova. Krátce na to byla táž ryba chycena zase v Černém jezeře.

Až jednou bude na světě tolik hříchů, že už toho ani shovívavý Bůh nesnese, vyrazí tyto podzemní vody a vše se v nich utopí.

HOŘÍCÍ POKLAD

V jednom mechovišti u Eisenstrassu cosi svítilo. Tu myslili dva chytří pastevci, že tam hoří poklad; proto se tam jeden plazil a hodil chutě do toho svůj růženec a zavýskl: „Už ho mám!“ Ten druhý však slyšel: „Už mne má!“, utíkal a křičel neustále: „Jen bij! Jen bij!“ Když ten první pastýř do toho sáhl, nahmatal kravské lejno. To tak svítilo.

UBOHÉ DUŠE

Děti ze Svaté Anny zbloudily jednou v lese. Překvapila je noc, a tu spatřily, kterak sem a tam po mechu sklouzají modravá světélka. Dětem bylo úzko, utikaly odtud a přišly k chatrči, v níž klečel sněhobílý poustevník. V chatrči nabýly děti zase odvahy, byly drzé, ukazovaly prstem na světla a dávaly jim všelijaká jména. To nemělo být. Najednou stojí světla před oknem a tlukou do něho tak mocně, až všecko řinčí. Teď ovšem schladla dětem mysl, a ve své nouzi lezly poustevníkovi pod vousy, aby jim pro Pána Boha pomohl. Tu pravil šedivý poustevník: „Seberte všechny drobty a nasypťe přede dveře!“ To ovšem děti učinily velmi horlivě a nakrmily takto divoká světla, světla se utišila a hrála zase daleko venku nad mechem.

Tak činí mnohdy nepatrný drobet chleba divy.

OČISTEC

V svatoanenském revíru roste dub, pod nímž jest zakopána selka Šimandlová. Selka Šimandlová byla zlá žena, nedopřála svému muži ani sousedům klidné hodiny a její jazyk píchal mnohem více nežli trní a bodláčí. Když

zemřela, chtěla chodit strašit. a proto musila býti násilím do hrobu zakleta. Jediný duchovní k tomu nestačil, bylo třeba biskupa a osmi farářů, ti teprve zmohli, že dala pod zemí pokoj. Ale po sto letech prý bude zase obcházeťi, a těch sto let bude brzy u konce.

Zlá žena jest horší nežli bouře na nebi.

TOMU ZA MNOU!

Sedm hochů z Glaserwaldu chtělo podojiti čerta. Rozbili tedy kříž v polích a každý schoval u sebe třísku dřeva, ale poslední musil si přivázati na záda obraz Ukřižovaného Spasitele. Potom zavolali čerta. Přihnal se, brr! Černý jako smůla a huňatý s tučným měšcem peněz v ruce a soptil na jednoho po druhém: „Komu to mám dát?“ a každý z nich řekl: „Tomu za mnou!“ Kdyby byl ten sedmý také tak odpověděl, byl by čert narazil na Ukřižovaného a byl by leknutím měšec upustil. Ale poslední hoch, když naň čert takto zahřměl, vzdychl: „Ježíš, Maria!“ Tu satan s penězi zmizel a nezanechal těm sedmi nic než pořádný prd.

PŮLNOČNÍ DUCHŮ

Svatý Mikuláš má svůj kostel opuštěný a stranou od zlatého města Kašperských Hor uprostřed hřbitova, a kdo musí při měsíčku kolem těch starých bílých zdí, tomu jest jistě šeredně a naskakuje mu husí kůže.

Jednoho odpoledne chtěl se jakýsi mladý tovaryš v tom kostele pomodlit. Seděl samotinký v lavici, a protože tam bylo tak šero a ticho, usnul. Jak tak dobře spí, slyší najednou zvoniti. Ulekne se. Temná, hustá noc se opírá do dlouhých oken, ale na oltáři hoří svíce, přichází kněz ve zlatém plášti a staví kalich na oltář, otáčí se a táže se smutně: „Což tu není nikoho, kdo by mi při této mši svaté posloužil?“ Táže se po druhé a táže se po třetí, po každé nesměleji, po každé pokorněji. To dojalo mladého hochu, přiklekl k oltáři a posluhoval knězi, jak uměl, a nic mu při tom nebylo divného. Až když při umývání lil farář vodu na ruce, zpozoroval, že má prsty jako kostlivec. Nyní jej obešla hrůza, podíval se na duchovního, a ten byl jen strašlivá kostra. Milý tovaryš statečně vydržel a nedal na sobě nic znáti. Když byl konec mše, obrátil se mrtvý farář k němu a pravil: „Sto let už mi bylo čekati na tuto hodinu.

protože jsem za živa vzal peníze za jednu mši a nesloužil jsem jí. Zaplať Pán Bůh, tys mne vysvobodil.“ A odcházel zvolna do tmavé sakristie a žluté svíce pomalu dohořivaly.

CÍSAŘ V HOŘE

V hoře pod Hrádkem jest zaklet císař Karel se svými rytíři. Před časy odpočíval mladičkový kaplan na ssulinách Hrádku. Tu mu pokynul jakýsi trpaslík z jedné propadlé chodby a vedl jej hluboko do hory, až přišli do nádher-
ných komnat; jedna byla krásnější druhé, že duchovního až oči bolely samým leskem. V jedné komnatě byl stůl plný koláčů a pečeně a sladkého vína, tam se kaplan po chuti najedl a napil, a také postel s nebesy tam byla ke spaní. Nežli trpaslík odešel, ukázal mu černě zastřené okno a pravil: „Tím oknem se nesmíš dívat!“ Když se však kaplan vyspal, co chvíli se díval na černé sukno, až pak se nemohl už ubrániti zvědavosti a odsunul poněkud záclonu. Tu spatřil obrovský sál, v němž to jiskřilo zlatem a drahým kamením, při stěnách stáli železní rytíři a uprostřed sálu na zlatém křesle spal prastarý císař, a jeho krásná dcera česala mu jeho bílé vousy, které už sedmkrát obrostly stůl. Když kaplanu tou podívanou přecházely oči, stál vedle

něho trpaslík a vyhnal jej s divokými posunkami z hory. I šel nazpět do Kašperských Hor. Ale městečko se svými domy i ulicemi bylo úplně změněno, a ulicemi chodili sami cizí lidé, a nikoho neznal a nikdo neznal jeho. A když se poptával na faře, dověděl se, že ztrávil v hoře celých sto let. Byl najednou šedivým, hrbatým stařečkem, upadl a zemřel.

SMRTELNÉ HŘÍCHY

U Srní vedle lesní kapličky seděla jednou na pařezu žebračka s jahodami v klíně. Tu přišla sem stezkou bohatá paní s dětmi. Ubožačka jí prosila o kousek chleba, že velmi hladová. Ale bohačka se tvářila, jako by neslyšela, a když děti žebračce darovaly svůj chléb, plísnila je a vtáhla je ve zlosti do kapličky. Když teď ta paní ve svých pěkných šatech stála před obrazem Matky Boží, vstoupila jí do hlavy pýcha, i honosila se, že jest mnohem krásnější než naše milá Paní na oltáři. Sotva to dořekla, vyrostla jí na ramenou býčí hlava, i řvala a ohyzdně koulela očima. Její děti k smrti ulekány utikaly z kapličky. Venku viděly ještě, kterak žebračka vysypá jahody z klína a rozplývá se v zářivé světlo. Byla to sama Matka Boží.

KAJÍCNÍCI

Na svahu Roklanu leží v kotlině nevlídné jezero. Pastevci a myslivci se mu vyhýbají. Hluboko dole na jeho dně se musí věčně káti místodržící Pilát, protože pod ním Náš Spasitel utrpěl násilí.

Také tři slečny jsou zaklety v Rachelském jezeře. Jedna z nich zabila za živa služku pantoflem, a proto musí ta zlostnice za trest choditi v železných pantoflich. Za noci slunovratu plove k zemi a smí si železné pantofle zouti. Chodí bosa lesem v měsíční záři, a pantofle leží zatím na kameni. Dolejšek těla té slečny jest černý ale obličej a prsa jsou už zase bílá, protože si ten těžký hřích už zpola odpykala.

Dejž Bůh pokoje všem zbloudilým duším!

KRTÍNA

Jeden hajný šel jednou z Vimperka domů do Lipky. Tu seděly na louce u hromádky krtčí hlíny tři vrány a kňouraly a krákaly: „Já to nevezmu, vezmi to ty!“ Hajný je chvíli udiveně poslouchal, ale potom udělal hádce konec, šel tam, shrábl tu hromádku hlíny do šňupáku a odnesl ji domů. Když teď jeho žena seděla na stoličce a dojila, kráva

se nechtěla vyprázdnili a mléko neustávalo téci, a hajná musila dojiti až dlouho do noci. Ostatní krávy ve vsi však nedaly tenkrát ani krapet mléka. — Tomu už jest sto let.

JAK VZNIKL LUZNÝ

Jedenkrátě snesl ďábel všechny poklady světa na velikou hromadu. Když je takto měl pohromadě, přikryl je skalami, a tahal sem kamení a stále více kamení a nakupil je na sebe. A když byl s tou prevelikou horou hotov, byl to Luzný, a ďábel si naň sedl a zhluboka oddychoval, a jeho ohon sahal daleko přes lesy a mechy a chvost jeho ocasu ležel právě před knížepláňským kostelem. Tu musil býti tamní farář opatrný, aby mu naň nešlápl. Neboť čert jest lehtivý.

KOČIČÍ HUDBA

V tom roce, co byl ten veliký vítr, potácel se jeden nachmelený sedlák v noci s posvícení domů. Tu uslyšel ve své stodole podivnou, divokou hudbu, otevřel vrata a vpustil tam měsíční světlo. Uvnitř seděly kočky na mlatě, měly ocasy v hubě a hrály na ně prsty jako na flauty a klarinety, a uprostřed mlatu tancovala jedna kočka se sedlákovým

velkým černým kocourem. To velmi rozlobilo nachmele-
ného sedláka, i nadával na svého kocoura a hrozil: „Jen
se těš, ty chundelatý klacku, já ti namíchám!“ Potom se
doplížil do své komory, padl na slamník a chrápal. Tu
vlezl kocour oknem dovnitř a vstrčil sedlákovi svůj ocas
do chřtánu tak hluboko, že se sedlák udusil.

V Prachatickém kostele jest vyřezáno do lavic: „Střez
se koček, které zpředu lížou a vzadu škrábou!“

DIVOKÁ POUT

Jeden mnich z kláštera krumlovského puťoval přede
dnem k Matce Boží do Kájova, a protože měl cosi na svě-
domí, chtěl se tam vyzpovídati. Noc nebyla ještě u konce, a
když klášterní bratr šel jedním pověstným lesem, vyskočili
z kroví lupiči a vrhli se naň, a jeden mávl po něm svým
mečem tak důkladně, že mu hlava od krku odskočila. Bylo
po mnichu, ale krvavá hlava žila a kutálela a koulela se
cestou vzhůru i dolů a přeplula i potok a sténala stále
jediným slovem: „Zpovídat! Zpovídat!“ Když přišla do
milostného chrámu v Kájově, vyslechl farář její zpověď a
rozhřešil ji, a teprve pak ta hlava umřela.

LAKOMEC

V kájovské farnosti žil jeden zlý lakomec. Když přišla jeho hodinka a smrt stála už u jeho postele, prosil, aby mu dali podhlavničku s sebou do rakve, aby se mu v hrobě tak tvrdo neleželo. Pozůstali to učinili a dali mu tu podušku s sebou pod zem. Ale když potom sčítali dědictví, scházelo mnoho peněz a jeden mysli, že ty peníze jsou v onom polštáři, který si starý s sebou vzal. Proto vykopali znovu hrob a pozdvihli víko truhly: mrtvý tu ležel na břiše, a v podušce bylo lze nahmatati tvrdé stříbro, ale mrtvola se do podušky tak zakousla, že ji nebylo lze odtrhnouťi. I zatloukli zase truhlu a zasypali hrob a nechali mrtvého samotna u jeho milých peněz a netoužili už po nich.

KŘIKLOUN Z ROŽMBERKA

Hodinu od Rožmberka, na levo od veliké vody Vltavy hospodařil na zemanském dvorci Zábratném jeden sedlák a ten měl silný krk, a když se v kostele modlil, oltář se kolébal, a když v lese zakřikl, padala krkavčí hnízda se stromů. Protože byl přímý chlap a žádný tajnůstkář, mnohého si zneprátelil. Také soudce z Rožmberka nemohl snést kři-

klavého muže a nechal jej jednou zkrátka chytit a zavřít v rožmberském zámku do hladomorny. Ta věž sahala tak hluboko do skály, jak vysoko nad ni vyčnívala, a tam dole ležel zeman hezkých pár dní a vzdychal. Jednou v letní čas chtěl si soudce učiniti nějakou kratochvíli, i vzkázal sedlákovi, vykřikne-li tak hlasitě, že ho jeho domácí v Zábratném uslyší, že smí jíti. Chutě se postavil sedlák na věž a křičel: „Vozte žito domů!“ A křik letěl zázračně daleko za lesy a Vltavu, a čeleď doma slyšela svého pána a dělala ruče, co jí poručil. Křikloun byl pro své umění z věže propuštěn, ale zda od té doby své huby lépe střehl, toho nikdo neví.

SVATÝ KÁMEN (MARIA SNĚŽNÁ)

Když milá Boží Paní byla se svým Dítěm na útěku, přišla také na Šumavu. Tu odpočívala na jedné skále, a kámen chtěl jí něco milého učiniti, i přitulil se k jejímu svatému tělu, a ještě dnes lze viděti na Velkém Cviklberku u Dvořiště kamenné křeslo s velikým opěradlem a podnožkou. Ale oral tam jeden sedlák a když jeho prostý dobytek poznal nebeskou Matku, nechtěl dále kolem ní. Sedlák

klel a bil voly, a to bylo líto ostýchavé paní, i šla odtud a zůstala na jiném vrchu Malém Cviklberku, tam vyprala v studni plénky Božskému Děfátku a bílila je na paloučku, a ještě dnes zůstává proto i za nejtěžší zimy místo kolem studně bez sněhu. Po celé léto prodlela tam naše milá Paní a trhala kvítí a lískové oříšky, ale když se chýlil podzim, práskali pastýři biči a rušili spánek jejímu něžnému Dítku. Proto putovala Svatá Maria dále do osamělé krajiny u Rychnova, a tam ji našli zbožní lidé, kterak uprostřed sněhu sedí na kamení, a vystavěli ji kostel svatokamenský.

VNADIDLO NA DUŠI

Nedaleko Ryžmberka byla hospoda a v ní hrál jeden kostelník s hospodským a purkmistrem Grünobrem. Kostelníkovi nepřálo štěstí, i odhodil karty, zaklel a zvolal: „Ať mne čert vezme!“ A najednou to zaškrabalo a zašustilo za kamny. Hospodský se podíval, a tu naň čert vyvalil oči. Tisíc láter! a hned všichni vyskákali ze světnice, jenom kostelník ne, toho chytl čert za krk a dal mu polknouti kus slaniny, který byl uvázan na šňůře. Kostelník vsoukl do sebe to žrádlo, ale čert mu slaninu zase hned vytrhl: a na

ní visela duše jako modrý plamének. A než se kdo vzpa-
maloval, vyskočil čert kostelníku na ramena a odjel s ním.

HLAVU DOLŮ!

Jeden hrnčíř z Nových Hutí prodával jednou své hrnce na trhu v Pasově. Při tom se dostal s jedním člověkem do sporu a v prudkém návalu zlosti vrazil do něho nůž. Proto byl nad ním vynesena rozsudek, že mu bude sfata lebka. Katovi se zželelo cizího hrnčíře, i nechtěl mu na hlavě ublížiti, a proto si vybral svůj nejostřejší meč, který byl vybroušen tenko jako lupínek. Hořká hodinka přišla, a ubohý hříšník seděl přivázan na lavici a čekal na ránu. I prohnal mu kat svůj dobrý meč hrdlem tak rychle, že mu hlava zůstala seděti na krku a ani kapka krve se neukázala. Pasovští se tomu velice divili, že něco takového ještě nezažili, a páni od soudu nechali chlapa běžet. Myslili, že už zkusil dost úzkosti a měli úctu k zázraku. Kat mu hrdlo ovázel a na cestu mu poradil, aby držel hlavu hezky zpřima. Když potom ten hrnečkář přišel k hranicím biskupství a krk už ho ani nesvěděl, ba když potom v pivováře v Grainetu slyšel vyhrávati k tanci, zastavil se tam a dal si nalíti máz piva. A jeden Bavorák

mu nabídl svoji lahvičku šňupavého. Teď teprve pořádně
těšil hrnčíře život, i vysypal si hezkou hromádku tabáku
na ruku a šňupl si. Najednou silně kýchl — habčí! — a
lebka mu uletěla doprostřed tancujících.

Pozdrav Pán Bůh, je to pravda!

HANS WATZLIK.

Z němč. Fr. PASTOR.

KE CTI VŘESU

Kolem patnáctého srpna vřes kvete, a to potrvá až do prvních dní říjnových.

Ctěme v něm vyvolence mezi květy, jež nám uchovává pozdní ta doba! Náš Petr Dupont jej opěvoval nápěvem poetičtějším než jeho verše:

Bůh harmonie . . .
od něho vřesu požehnání je.

Požehnání, toho opravdu zasluhuje, protože, milosrdný, vyvolil si, aby je okrášlil, polohy nejchudší, protože štědře dopřává své ozdoby půdám, jimiž pohrdá většina ostatních bylin, protože jeho střídmost mu dovoluje žít na skalách, a protože se živí skoro vzduchem té doby, jako stvořeníčko, zcela zaměstnané tím, že rozjímá nebe a chválí Toho, který mu požehnal.

Vřes kvete v samotě; a přece to není květina poustevnická; tvoří naopak na pustých návrších, jako mnichové někdejších dob, lidnaté obce. Botanikové ho nerozmazlili, pojmenovavše jej *Calluna vulgaris*. Už *Calluna* není příliš hezké, a *vulgaris* — i když to přeložíme „obyčejný“ — jest nespravedlivé. Obyčejný vřes! Není přece květinu ušlechtleji odlišné; bylť vřes udělán pramalounkým, tím však s větší péčí. Božský umělec si dal s ním velkou práci, nejen aby ciseloval jeho korunní plátky skoro neznatelně, ale razil a zoubkoval jeho lístky se vzác-

nou pozornosti, ladě jejich lepou útlost s útlostí květu, a skládaje z celku veledílo lehkosti a elegance.

Lidé, kteří znají vřes, že ho viděli v Salonu malířské výstavy, říkají a věří tomu, že jest růžový. Což nejsou malíři, kteří si dobyli jména a jmění tím, že vystavují na odiv na svých plátnech skvrny nejživější růžovosti pod záminkou, že to představuje vřes v květu?

Nuže, jsem ochoten říci vám o vřesu vše dobré, jakého se vám jen zachce, ale toho ode mne nežádejte, abych řekl, že jest růžový. Nikoliv, tuto barvu mladých a rozpustilých děvčátek si nevybral na své ustrojení tento malý karmelita samot: pohleďte naň z blízka, a dobře se podívejte, jak pod zdánlivou růžovostí utajuje temné fialové odlesky, a vizte vespod ty šeríkové noční tóny, jimiž zmírňuje rudost svých suknic. Barva vřesu nemá oné povrchní veselosti, kterou mu propůjčuje štětec specialistů, domnívajících se, že jej poctívají; jest libá a vážná, posty zakřiknuté vroucnosti; vyvolává zralost roku; polosmutek léta, jež se chýlí ke konci, křehkou nádheru západů slunce, se zimomřivými již večery září.

Vřes milují včely, jež svázejí, navštěvujíce jej, svou poslední sklizeň. Med, který na něm seberou, není nejhledanější: jest vůně zahořklé a chuti poněkud trpké; jest v něm duch horský. Co chcete? nejlepší květina světa nemůže dáti než to, co má, a není již to div, že vřes přece jen vyssál něco sladkosti z tvrdých žul a skoupé půdy, která jej živí?

Vážme si vřesu, vyvolence mezi podzimními květy!

OHEŇ PASTÝŘŮV

Hle, v krátké trávě, spásané po celé léto, rozvíjejí se první ocúny, bledé podzimní „bdící hlídači“ všeho, co odumírá. Listí ještě šmahem nepadá, ale padá po jednom, po dvou, a v sadech a lesích stromy počínají již žloutnouti. Po nebi plují šedé mraky, přelétají hejna ptáčat; mraky bičuje vítr, z něhož číší již zima, jistě se již někde honil po zasněžených pláních.

Jest to doba, kdy pastýř počíná dělati ohně.

Dělati oheň v polích, když se hlídají krávy, to představuje jednu z nejpříjemnějších zábav, jimiž si pasáci krátí čas.

Doma se již musilo na to pamatovat, bylo třeba opatřit se sirkami. Toť vše, čeho k tomu třeba, neboť na místě jest suchá tráva a chrastí z blízkého lesa. Stačí to jen snést a zapáliti.

Nic není veselejšího, zvláště když jest pastevců více pohromadě. Každý běží na plen hlouběji do lesa, a kdo má krajíc namazaný, odměňuje soustem toho, kdo přinese nejtlustší okleštky. Tato honba za palivem ostatně jistěji zahřívá než sám oheň, jenž opékáje vás z předu, nechává vás mrznouti ze zadu. To nevadí. Jest v tom vždy cosi potěšujícího viděti, jak se kouř vyvaluje v bílých chuchvalcích, je milé vdechovati jeho čpavost, z plných plic dmychat, když plamen nechce vyraziti. Hodiny utíkají ve společnosti ohně, a právě když nejkrásněji plápolá, přichází večer a jest třeba hnáti domů. Pastervec jen s lítostí jej

opouští, i přikrývá suchými kravinci řeřavé uhliky. — obyčej bez pochyby dodržovaný od dob biblických — a požene-li zítra zase na totéž pastviště, může býti jist, že najde uhlí ještě doutnající.

Důmyslný pastýř nespokojuje se tím, že rozdělává oheň na holé zemi, on staví též pece, jež vytápí na způsob pekařů. Začne tím, že vyhrabe dolík na příkřejším svahu stráně nebo v odvalu nějaké rokle; vyklene tuto jeskyňku dvěma žlábkovými kryčkami, jež opřeny o sebe, utvoří dokonalou skruž, a máte pec dokonalou. Zbývá komín; tu se třeba spokojiti otvorem mezi kryčkami, ale není na to nic lepšího, jako někde cásnouti drenážní trubku (tahá se toho teď všude po polích) a přistrojiti si ji k peci na komín. Čím trubka delší, tím pec je peci podobnější, má styl, a lépe táhne. Pec dobře stavěná dělá čest svému budovateli; sběhnou se se sousedních polí ostatní pasáci podívat se, i lehnou si na břicho s nohama od kolen do výše pozdviženýma a hledí do plamenů, jež olizují dravě klenbu z pálené hlíny.

Ale to není všechno, míti pec; třeba ještě něco v ní péci. I když už je po česání, daš by v tom vězel, aby ještě někde na blízku nesehnalo se nějaké jablko. A jak to pěkně syčí na praskajícím ohni, a jaká radost páli si prsty vytahováním takto udušených a opečených posledních plodů opuštěných stromů, a pojídati je s nebezpečím, že si umažete nos sazemi! Nic není chutnějšího nad jablka, upečená v peci, kterou jste si sami postavili. A není-li jablek, jde se na brambory, a není to o nic špatnější. A možno-li se

dostati ke kaštanům, tu máte hostinu, které se nic nevyrovná.

Nechtěl bych se znovu státi dítětem, ať to byly doby sebe lepší (znovu začínati život, ah! ne, to nechci), ale bylo by to zábavné na několik hodin octnouti se ve věku, kdy s velkou horlivostí se stavějí pece pasáků.

POESIE BRAMBORŮ

Pročpak by ne?

Ovšem na šlechtictví obilí nebo na patriciát révy vinic nesmí brambor zamýšleti; vždyť je to nově přistěhovalý mezi bylinstvo, živící člověka. Bible o něm nemluví a nevystupuje ani ve Virgilových Georgikách. Ale to není jeho chybou, a nic to neubírá z jeho opravdovských zásluh ani z jeho diskretních krás. A jsem jist, že kdyby byl pěstován za doby Augustovy, božský pěvec nebyl by mu odepřel poct své velké rolnické básně.

Byl by pověděl ve verších správných a chutných, jak se pěstuje, jak se v březnu a dubnu sází do půdy pečlivě zkyprené a pohnojené, tehdy, když počíná jaro, když květou stromy, a když slunce, již opojné, vstupuje do hlavy. Byl by vylíčil s lehkým půvabem, jak pučí ze země, pak první dětství této byliny, chudé, odívající se jen v temné a drsné šerky. Má jen dva listy našedlé a vrásčité zeleně, na něž po dešti bývá nalepena prsť a hlína země radlem v potu zpracované. Potom stonek dužnatí a tloustne, a brzy se ozdobí hvězdami bílými nebo barvy slezové, v jejichž středu svítí malé zlaté srdíčko. Jsou to květy, jimž, aby byli roztomilými, nechybí nic než to, že jsou příliš obecnými, neboť brambory sází jak podruh, tak statkář.

Ale co by byl býval zvláště oslavoval ve formě průzračné a ladné, toť vážné kouzlo, toť zamyšlená melancholie období, kdy se brambory sbírají a sklízají. Říjen

jest na svém sklonku; země, oddaná již na to, že se podzim dostavil, zháší své barvy, odívá se v hrubé látky šedě a hnědě, tlumí svou zpěvnou zvučnost, a připravuje se k velkému spánku zimy. I když jest krásně a když slunce svítí, světlo jest chudé, den skrovný.

A odpoledne cítíme již večer.

Vyorávají se celé stromky jablek; není to jako při vinobraní práce radostná a bez námahy: schýlení nad brázdou lidé hrabou pracně v zemi za hrabě používající vlastních rukou; hlava jest svislá a páteř ohnuta. Sběráči a sběračky sice hovoří, ale poskrovnu, neboť pozornost jest napiata a „držeti brázdu“ s ostatními, patří ke cti sběráče. Vůz stojí na konci pole a čeká, a když koš jest plný, vysejpá se do pytlů z hrubé šeré příze, barvy uschlého bláta, jež jediné nemění podobu od dob staroslovanských¹⁾. Občas vyplaší se koroptev, nebo vzletí nějaká fíkojedka²⁾, a s přidušeným piii! letí tak neobratně, že se zdá, že pták po deseti metrech zase padne do brázdy. Někdy též hejno špačků přeletí po nebi, a v lese, je-li v sousedství, hašteří se s křikem sojky: a podobá se jejich křik, jakoby se roztrhávalo plátno.

Aby báseň sbírání brambor čili zemských jablek byla úplná, bylo by třeba vylicíti ohně, jež si rozdělávají děti, aby pálily suché stromky, „pejr“, a aby pekly brambory.

¹⁾ V originálu jest řeč o vozech, těžkých „barrot“, „jež se nezměnily od dob Gallů“.

²⁾ V teplejších polohách.

Z těchto ohňů vystupuje k večeru zvolný namodralý kouř, jehož pichlavý čmoud, smíšený s trpkou vůní bazanek¹⁾, jest význačným pachem tohoto období. A ve vsi dlouho do noci po domech slyšeti jest hluk bramborů po korytech, jimiž se sypou do sklepů, často ještě při svitu lucerny. Mlhy stoupají z opuštěných brázd; noc se svou navlhlou studeností se plíží, cítit to na kůži, a z nozder volů dvojmo jde pára, aby i na dechu bylo patrnó, že se blížíme k listopadu.

---

¹⁾ V teplejších polohách.

. Z franc. J. F.

JOHN DRINKWATER

MĚSÍCEM OZÁŘENÁ JABLKA

*Na půdě domu jablka v řadách jsou položena,
vikýřem světlo měsíční se vkrádá a rozložená
jablka, těch se v mořské jak hloubce tam zazelená.
Za mraky měsíc v podzimní noci utíká,
v trámovi myš tu zaškrábe, opět zaškrábe a zas
na půdě domu lidí už neslyšet jediný hlas
ani těch myší; mrak vítr odvál; měsíce pak jas
jablka světlem v hloubce jak mořské postříká.
Leží tam v řadách pod šerem pažení
na půdě tíží prohnuté; z luny co pramení,
sbírají stříbrem zalitá jablka vidění
v ticho jsou příkrá schodiště zakletá.
Nic, jenom spánek vládne teď v pokojích dolejších,
s větším se tichem sejdou než v sadě kdys na větvích
s měsícem v tichých, hlubokých mlčeních
jablka divů měsícem omytá.*

Z angl. Bohd. Chudoba

ZPĚV PRO ZEMŘELÉ I ŽIVÉ

A čekám vzkříšení mrtvých.
Credo.

Moře bez korábů, země bez přístavů, zkoumám tvou podstatu, Erebe (podsvětí), předělávám se a znova se hnětu z hroudy, v níž držíš mé zemřelé předky. Ať do propastí jejich dějin sestoupí a doletne moje paměť: vyčerpávám ty, z nichž jsem narozen. Směšuje naši společnou hlinu, mocí se deru zvolna v asyl, ježž nikdo živý nezneuctil.

Mají barvu země. Země je tolik stiskla ve svém objetí, že uchovávají její přísný pach na obličejích a na rukou. Vstávají, stínové bez věku, z nejtajnějšího dědictví, dědové, báby, řada za řadou, stále hustší, jakou měrou se prohloubila rána země, která mi je vrací.

Vytryskují jako mateřská vlna na příkaz pramenáře. Jejich příliv mne obklopuje a tulí se ke mně, neuchopi-

telný a důvěrný. Hledali jste mne? Moje duše bdí na cestách, jež vám razí v neprůsvitnosti mého těla, neboť není štěrbin, tak jemné, aby voda do ní se vluzující neplynula jako vlny v etheru.

Naleznete světlici temnou, z níž duše, ve mně, vás volala, abyste ji zchladili ránu, jitřící se vaší hádankou. Žádné klamné hostiny, žádný marný obětní dar: Nechť Andromacha na kolenou kropí mlékem na své hroby lživé. Já uchopím neuchopitelné, host a soustolovník stolu, u něhož budu vám posluhovati s pláčem.

II

Ale z nejčistší podstaty své myšlenky vyvolávám dnes, nic nedbaje na to, zda to rozumno či nerozumno, jeden rod, který byl rozptýlen čtyřmi větry obzoru. A byť i v mausoleu uchovávám jej shromážděný, jako se zamyká vzácné víno, od těchto nebožtíků neznámých čeho možno očekávaní? Doutná pod jejich popelem oheň, či některý pohled v jejich zracích?

Kdybych aspoň z tohoto rodu v jeho lidském putování mohl znovu nalézt stopu na každé zastávce jejich cesty: v selském domě jak sedí ve stínu platanu; v té neb oné vinici, v tom neb onom sadu; nad nástrojem, u nábytku otřelého, jenž se dobře hodí našinci, cizince však odpuzuje!

Ale pokoušení zlými anděly, kteří nám kují tyto doby

bronzové, moji otcové jednoho večera v čas vinobraní prodávají vinici s vínem. Vskakují do hbité lodice, která je unáší k městu. Jest to přímo archa Pokroku: Píská, funí, supá, stříká svým kolem na lodice, jež se jí příliš přiblíží.

Na jejich závitcích kouře, špinícího krásu dne, stíhají s duší, libou vůní naplněnou jako když se k lásce scházejí, obrazy dobrodružné: Města zláta, šťastné ostrovy, rychlé a radostné zisky, jimiž se zapomíná na zemi kostrbatou, kde Rhóna, bičována zuřivými větry, tlumí svůj hněv.

Vizte ji, tu před mým zrakem, tolik žádoucí, v závojích mlhy a zláta, jimiž, zrádná, se okrášlila, sotva je přístav odřízl. Noc se snáší nad kraj; tisíc ohňů tu obchází a číhá na úskočném smaragdu spoluvinné vlny odjezdu, a město, podle jejich divoké žádosti, v záhybech svého lože uspává své milence náhody.

Dnes na hřbitově, který korunuje naše Město, abych se vyptával kde kterého kamene, dlouho jsem se pozdržel. Ale asi v hrobě společném, kam jen se házejí chudí, tlu moje jediné bohatství! Neboť marně hledám jejich křesťanská jména; na této půdě, kde stavěl Řím z našeho těla špatně ekonomického, město rozptýlilo moje (předky).

Tu sestupuje do údolí, kde moje Rhóna protahuje své výskoky, domněl jsem se, že duše, ztvárněna podle obrysů proudu a hor, mohouc oklamati neblahé přehrady, navrátí mi trochu z mých otců ve vzduchu, který dýchali, a že vroucná vzpomínka, aniž by musela obětovati černou ovci, stačí k jich oživení.

III

Z poza lesů a vrchů a ze suchoparů vysoko položených planin, výše než hlas propastí, hučících velkými vodami, a než tisícleté vulkány, pohřbené pod svými hromy v mlčení a mlze, jako proniká křehká flétna, neviditelný hlas mne volá na rozhraní nebe a večera.

Pod bledými svity, jež ve snu vrhá slunce, které není již viděti, moje ztracená cesta se prodlužuje přes nivy neznámé, a hlas ten pojednou zmlká. Znovu zaznívá, ale tak srdce jímá, že tuším svou střechu, svůj prah. Pláče daleký a něžný, jako hlasy, jež máme slyšeti tam z oné strany (ze záhrobí):

„Dítě, z domu rodného, od starodávného ohně, jehož jsem strážkyní a vestalkou, utikej a zpět se neohlížej. Živému není dovoleno znáti, ani těch, od nichž má své bytí, zapečetěné tajemství nebožtíků. My sami o hluboké roztržce co víme, když duše opře se o špatně zavřené dveře těla a vyjde?

„Není než pórovitou amforou, mrtvým pískem, jenž

pije moře. On, ten hlas velitelský vyvádí duši nahou z jejího těla. Kamsi, do stínu, ji to táhne; její skrytý Milovník si jí žádá: zřiká se jakékoliv stydlivosti, a v úzkosti, závratí se vydává tam, kde ji požaduje pán žárlivý a vítězný přemožitel.“

Psyché, na svém loži slehlém — jsou věkové již ukončení? — se probouzíš, Bohem vykoupaná, jako břeh po přílivu. Jaký byl ten sen? Bouře hučí ještě ve tvé hlavě. Pán vykonal svou vůli. Tolik muk! Tolik slastí! A ty jícny ohně, spoluvinníci tvé dokonalé rozkoše!

Psyché, vypravuj nám o své skryté cestě, o třpytné hlubině noci a o blesku, který přetvořuje anděla v tobě, který se rozjasňuje; vypravuj o té chvíli strašné, kdy Radost Boha ve stínu se rozvinuje, aby tě vzala do těchže pout, do nichž s jejich potulnými pláněmi zachycuje, usmívajíc se, světy. Vzpomínáš si? vzpomínáš si?

A přece na hvězdě vyhaslé, která se kotálí slepá, etherem, do těsných zdí hrobky vydali tvé tělo červu. Tělo opuštěné od duše trpí násilí, nejšerednější násilí, jež by mohlo zasáhnouti dílo Boha. Orgie ta jest smrdutá a žravá; hostina ta zanechává méně sledu než okřídlená stopa ohně.

IV

Což vás, ó domové těl, chrámové duše, archy a duhy vod, nebe, okeáne, a vás, setbo plamene, Bůh zaslíbil nicotě? Což hmota proklela formu, jež přece u ní jest doma, že ji opouští na první znamení? Těla hnijí, voda se kazí, můj dům se hroutí a každý kámen padá zpět na mé královské čelo.

Pane, znám nemilost, do níž jsme upadli; nic neušetří synů Adamových, a blesk stále ohrožuje naše stádo špatně kající. Ale ať tvoje Spravedlnost hřmí, Otec v tobě ustupuje a odpouští synům starodávného toho hříchu. Vyzyváš mne, abych se oprostil od vesmíru, zahaleného v popel, z příkazu (toho) dělám laciný obchod.

Námořník neztrácí odvahy na trosce své lodě. Kameny, jež shazuje bouře, znova skládám ve zdi. Na klenbě, od prahu až k slemeni, jejich nepohyblivý sbor se chystá lichotiti oku a rozumu, velebí v srdci z jeho skutku toho Boha, který v Edenu učinil úmluvu, že vezme moje tělo za dům.

Jestliže neposlušností ztratili jsme Ráj, tajně jej dosazuju, neboť volky nevolky poslouchám. Vše, co zplozuje můj duch, dýchá řádem a harmonií; v nich přistihuji a zachycuji božský odlesk. Výtvore tvora, podrobil jsem tě přírodě, v níž Bůh sám si zalibuje.

Což na tom, že moje potomstvo, k mému obrazu, a ani o tom nevědouc zoufá, vždyť znova začíná se srdcem dmou-

cím se toutéž nadějí! Co na tom, že jakýsi neoblomný rytmus z mého domu činí terč všech zlých ran osudu, a že Bůh brzy jej strhuje, ruší mé tělo a rozptyluje je do propastí smrti.

Protože na konec, obrozené — když časy smrtelné pominou — tělo a duše oddělené již se nebudou odlučovati. Po posledních pohromách, když dno moří a vrchy hor změní své obrysy, a když Bůh, zastavuje právní věc tohoto času, pro lidskou metamorfosu otevře poslední z dní.

V červáncích svatebních, hbitější než paprsek nejzamilovanější hvězdy, znovu se objevíš, Stvoření! Nad čas a prostor, na křižovatce každého rodu, potvrzuje starověké úmluvy, Otec v mlčení pořádá, v jejich tajném zápalu, svatbu duše a těla.

Ale tělo, společník pomíjivý, které neumí tě udržeti, když v dávných dnech země bylo třeba je zraditi a utéci, Psyché, myslíš, že je zase poznáš? Jest to otrok? Je to pán? Jest učenlivé a zářící. Zhněteno z látky nezrušitelné, jest jako duše citlivé k tajemstvím duše a nebes.

Ať jest tedy králem jako ona jest královnou! Nahý a čistý a tak libý k vidění, nový ten div lidský neuráží se žádným pohledem. Nic se přece nezměnilo. Věrné, všechny ty věci jsou tu, ale krásnější, tak spanilé jako její tělo. Hle ty stromy, plot, živá voda: všechno ji obveseluje, všechno ji uhaduje, vše jí slouží.

Není anděla, který ji předstihne starodávnou tou zahradou, již svou první neviností znovu dobyl lidský párek.

Tvor exorcisovaný nebojí se již výsměchu anděla, oděného hadem. A proti Evě, prosté strachu, kdyby snul nějakou jinou přetvářku, tělo oslavené bude ji hájiti.

O první párku mého rodu, otče, matko, posvátný svazku, znova jsem tě našel milostí nezměnitelný a přetvořený. V slávě tohoto druhého života tělo a duše dávají mi spolu poznati jejich dům. Pane, kéž jest mým údělem! Nechci jiného dědictví ve svém nesmrtelném životě.

JACQUES REYNAUD

Z franc. J. F.

JOHANNES KIRSCHWENG

PODZIMNÍ PARK

*Jak jen na Tvůj tichý úsměv pomyslím,
už jasní se má alej podzimní,
a světlem stříbrným k čirému prameni
bez bázně a teple kráčí mladá laň.*

*Letošní a podzimu ještě nezvyklá,
cítí v prameni těžkou temnotu
zániku. Však zazní jenom Jméno Tvé,
a hned zdvihá zrak s důvěrou a svobodně.*

ANDĚL STRÁŽCE

Vše tiše spí, vládne hluboká noc tmavá;
jen na staré věži půlnoc odklepává.

V tu chvíli se Anděl s rajských výšin vznáší,
v ruce s lilii se na zemi k nám snáší.

Všechno v spánku mlčí, noc se dále šerí;
nezjeví se lidem, nezjeví se zvěři.

Cítí ho však větve — neboť šepot tlumí;
cítí ho však vánek — neboť tiše šumí.

Anděl Strážce za hluboké tmy už k ránu
k oltáři se snáší do prázdného chrámu.

Tam jen skříží ruce na blažené hrudi,
na svítání čeká, jitřenku pak budí...

POSLEDNÍ DEN

Den vzeplál za divných znamení. Nebe zlověstné bylo
a jasný kotouč svůj na východě bouřném
zadržela temná věčnost. Zemi a přírodu celou
mrtvolný proniká klid a zastírá temnota hustá.

Oh, přichází den soudný! V divokém úžasu svém
čekala sveřepá zvěř a lidé čekali slunce,
a poledne přichází mračné — jedině hvězdnaté nebe
chvěje se v záchvatu divém; počátek tiše se blíží.

Zavládla pekelná temnota... S praskotem západ se páli,
v prostranstvích lidstvo jen s pláčem spíná své ruce,
však hrozný konec je zde. Okovy padají řadem
a silné světy se bouřlivě do středu řítí.

Bouře máchla svým křídlem. V temnotách hvízdot jen šílí,
a z temných propastí vlny vrhají pěnu —
v smrtelném úpění umírá modlitba tichá
a vroucí srdce zmírání a rozum se proměnil v kámen!

Jediný hlas jenom otřásá prostranstvím širým,
toť hlas věčné pravdy je. Anděl smrti se blíží
a němou jeho chůzi hlásají zoufalé údery:
Chvějte se před hněvem tím, nebť Bůh se hněvem třese.

VOJISLAV ILIĆ

Ze srbštiny Jaroslav Závada.

OPUŠTĚNÝ CHRÁM

Leží starý obraz rozpjatého Krista,
z boku krev mu stéká, otevřená rána;
oči mrtvé, ústa bledá, smrt to jistá;
hlavu zdobí svatozáře stříbrem vytepaná.

Dar to dávné šlechty, pobožného pána,
náhrdelník z dukátů mu kryje svatá místa;
po ránu se stříbro skví, ta práce čistá
byla od umělce v Debru udělána.

Takový tu leží Kristus v chrámu pustém,
všude v šeru, stále víc a více pustém,
se hejno nočních ptáků chystá na lovení.

Sám v tom pustém chrámu, v kterém upír krouží,
smutný, ustaraný Kristus se jen v sebe hrouží,
věčně čeká na zástupy, kterých není...

SIMONIDA

Freska z Gračaninu

Vypíchl ti oči, ty krásný obraze!
Když jednou za večera k tobě přistoupl,
věda, že ho nikdo nezří, v divém výraze
ti Albánec nožem jasné oči vyloupl.

Ale přec se neodvážil ve své zlobě
sáhnout po tvých rtech a jasné tváři,
po královském věnci, po ozdobě,
pod níž tvoje husté vlasy září.

A teď v chrámu na zšeřelé straně,
ve svém jasném šatu v mosaice,
když svůj osud snášíš odevzdaně,
hledím na tvé smutné, svaté líc.

A jak dávno pohasnuté hvězdy, které
člověku přec posílají záblesk jasu,
že člověk vidí tvar a září šeré
hvězdy, již už není od dávného času.

Tak teď na mne se zdi potměnělé
se zašlého, zažloutlého rámu,
hledí i dnes, Simonido, zesmutnělé
a dávno vyloupené oči z chrámu.

MILAN RAKIČ

Přeložil Jaroslav Závada.

LUDVÍK MEIDNER

ŘEČ K SMRTI

[V POLOŠERU]

NEBE v rukou. Hlavu zemí pokrytou. Kolem mé duše bují spanilý den.

Letěl jsem dlouho silnicí. Tam, kde se otevírá, vyrazilo mocně mé bytí a hlasitá myšlenka na smrt pojednou mne přepadla.

Tu se vztyčila, lešení z tisícerych kleteba trudů.

S šedavým chechtotem vmetla mi v tvář své škrtivé prsty. Svou špinavou slinu vychrchla mi k nohám. Trn jejího oka — cukání v koutcích dřevěné tlamy — její výdech mne sežehl jako ohnivý strom. Ostře bylo mi zvolniti krok, zatím co červánky lehce a tiše klesaly do dalekých výhní. Pak jsem začal, zhluboka vydechl a zvolal :

Ty, přišla z hloubky, tvá škraboška mne neleká. Neobávám se tě. Chtěl jsem právě ještě sám s sebou hovořiti o svých budoucích dílech, a ty mi zastupuješ mou blaženou stezku, spouštíš hrubou ruku plnou temnoty na můj obličej. — Tvůj pohled jest mi dobře znám. Neplížila ses sem za mými úkryty? Neřítíla ses vždy o závod s mým osudem?! V slavnostních dnech, kdy blízkost nebe líbala mé překvapené čelo, bylas vítanou, věnčenou branou. Hluboko v zátopách mého těla jsi plovla. V krev mého srdce jako olovnice blouznivě ses nořila! — Pak roztála vesna. Červenec propukl. Tu vlál jsem dlouho v přítulném údolí léta. Byl jsem básníkem a dudajícím muzikantem. Takovou větrnou korouhví, která se neustále točí ve větru svých citů. Obnažený, cukající provazec nervů, hopkoval jsem v zeleni měsíčního pažitu . . . ha, a tu jsi stále poskakovala kol mé svižnosti, Smrti, a já nic nepozoroval. Cítil jsem jen, jak mi nějaký křiklavý noční stín co chvíli přešel po hřbetě. — Později jsem klopytal před mnohým otevřeným hrobem, vyska-

koval děsem před odumřelými těly, a žes děti na kusy třískala a celé krajiny zákeřně do pekla posílala, to dralo mé srdce v krvavé cáry.

Včera večer v zachmuřelé komnatě, kde jsem pojížděl se svým vozíkem stále blíže ke hvězdám, zafalal opět jednou svůj nemilosrdný, trnitý bič do mých křehkých žeber.

Bylo ještě časně. Byl jsem po celé odpoledne sbíral a připravoval své nejvnitřnější síly — praskající pochodně páčil, abych rozpoutal obrovský požár na bílých listech papíru. Byl jsem, jako vždy, když číhávám na díla, vykonal psím tryskem mílové pochody kolem svého pracovního stolu a jako v tisíci úzkostech krčil svá ramena před blížícím se hřmotem magických bouří. Potom, jakoby kočičím skokem, vyrazil jsem na rejdiště opojení a rozlil jsem se o bolestná setbo v sklepení nářků. — Namířil jsem své kreslicí pero proti nepříteli bez ohlasu, prázdné líše papíru. Rákosem potácela se na špičku pera má moc. Řítla se s křikem jako topící se s mostu do ohnivého proudu — a tak jsem štěpoval črty jako serafín v oblohu.

Ha! Skučení větru na krkolomné výši napětí. Křiky údolí a bzukoty měst za mnou. A šepot prznitelů mrtvol pod kreslicím stolem. Ztroskotám dříve než dílo šťastně bude skončeno?!?

Byla to dřepící postava, co jsem tvořil: pět dovnitř stlačenou — kadeřavou hlavu bubnovanou nebem jako kotel — tenkou pravou ruku jako housle opřenou o líce — — nekonečně zvučící list — — ha, jeho hlučivá melodie vyrůstala z tiché horizontály. Ještě několik pádných črtů — zdaří se?

Teď, vozko, naposledy práskni do koní. Vznešený orle, ještě jednou rozmáchni své perutě. Tu pero zašustí, mé spánky uchvátí démonická všemoc . . . a ty, Smrti, stála jsi zde, a já to nemohu říci, nikoli, nemohu zmoci své bědy. Svrhla jsi mne v tomto okamžiku do pekla na věky a rozsekala kleštěmi, klacky a měchy zbědovanou schránku mých nervů.

Kdo může změřiti tuto smrtelnou trýzeň na výši tvůrčí horečky, nikdy-li ji nezažil?! Jindy zase, za oněch dnů, kdy jsem probouzel v obliče-

jích a postavách tu epochu Ježíše Krista k nám tak blízko pošinutou a zapisoval posunky oněch zevlounů, farizeů, léčkářů a fanatiků, kteří tehdy hřmotili po všech ulicích — rádíl jsem svým pisadlem jako v čoudnatých snech. Vážnou rukou jsem leptal v plochu mnohoznačné mrkání Pilátovo, když tu jsi mi dýchla přes ramena, jedovatá tovaryško, ve svém hávu vrzajícím kostmi. Zabečelas mi strašlivě v ucho jako beranní roh, že mi kreslidlo spadlo do popela a všechna napjatá břitkost se rozplynula ve mně jako dech.

Vyháníš mne na nejsrážnější výši ekstasí a pak mi tlučeš svými kostlivými obušky, svými srpy a kopími kolem uší. Ó, já vím, hora nebeských vidění jest vystavěna těsně nad srázem pekla. A ztravuji-li se v ohni úžasu, tu číháš za horou, abys stáhla ochlastu za límec do jámy.

Jednou jsem šel jako malíř do širého kraje. Den čněl oslnivě do krajiny, která stála tichá a vysoká a osamělá. Hudl jsem na zádumčivost tohoto poledne kvartett černí, bělostí, světlou zelení a žlutí leknínů. Vpravo byl hřbitov a za ním

množství tisů a vysoká šumná borovice v mléčné obloze.

Maloval jsem věrně ten spanilý svit. Ale zvolna vzrůstala ve mně jakási touha. Jakási veliká píseň počala vládnouti mýma rukama. Paleta byla příliš chuda. Předena barev tancem ohýbala svá těla a palčivé, horké polibky s výšin ráje vzplály tu a tam na plátně jako veliké, rudé fanály. — Zcela vytržen jsem maloval, kdo vylicí toto blaho?! V propadlém století stál jsem sám. Tu se zdvihla půda, hroudy se jaly tázati a na druhé straně hřbitov vyzývavou a výsměšnou důstojností zajišťoval si kraj.

Sláva rachotu, rachotu sazečů náhrobních kamenů! — — Břečtan mlčel. Pomníky na hrobech řekly své Ano a Amen, a na mne jsi se, ryčící kostlivino, na mne jsi se tu pojednou vyplila. Vsadilas mne do svých želez, zatím co já ještě plul zpívající poduškou. Naložilas na mne své opovržení, ó Smrti, vylilas mi na šíji všechnu svou žluč. Všude v nejvyšším štěstí vjížděl mně tvůj zpěv umrlčích lebek až do čísy kostí. Nech

mne ještě v tomto kvetoucím kraji. Vždyť víš, že tě přece vždy zase někdy velebím, svým nejsilnějším rukopisem tvé slavné činy píšu. Ano, když bývám zcela naplněn světem a zpěvem, tehdy bývám také mocen vypovídati o tvé velikosti, a jako černý závan větru vjíždí tvůj netopýří skelet do malovaného průhledu.

Co jsem z tebe neudělal?! Na mých obrazech jsi vyznačena jako vražedný žhář, jako potutelný bradýř, jako vyzáblý, zpuchřelý vagant. Nad střechou tvojí lebky bíle kvílí drsná jednotvárnost denní oblohy a neslyšné ušaté sovy obletují v noci tvou kostru. Kráčíš-li sem, za tebou kráčí nezvučná kosa s — zučí matenice hlasů, — a ruce, vztažené, bezmasé ruce vjíždějí z království země. Potom zase jsi skrčena jako chvastoun v kaluži, generál popů, holbeinovský, šíleně odvážný bachor — — ó Smrti, tys mojí největší kratochvílí.

A nyní konec. Teď jdi. Zatím co jsme mluvili, schýlil se večer v naši rozmluvu. Jsem osvobozen, a jinak jest mi než předtím. Opírám se o slad-

kost tohoto večera, piji večer hlubokými doušky
a pozdravuji měsíc pln úcty a bázně.

Kdo jsi ty, nádherný tuláku? Kým jsem já ještě
stále po všem, co jsem zažil?

Já vím, ano, já vím, že ještě tisícera radost, že
modlitba a požehnání nesčetné dotkne se mé
tváře.

Budu státi důstojně? Budu putovati čist a pln
čirosti? Budu vyčkávati v pokoře a tichosti? Se-
třesu nízké zámysly? — — Ó, nebeský žáre, zů-
staň přec mým. —

Udupaného jako pouhá hlína, zhněteného v ře-
čišti slzí na okraji silnice — ty, Blaženosti, poj-
mi mne do své tiché říše, uroň mne tam jako slzu
radosti.

Přeložil FRANTIŠEK PASTOR

BALADA O SADAŘI, O OKNĚ, ZÍRAJÍCÍM
PŘEJÍCNĚ DO NESVĚ ZAHRADY, ROVNĚŽ O JA-
BLKÁCH, HRUŠKÁCH A SLÍVÁCH A O DŘEVĚ
KŘÍŽE, OBSYPANÉM OVOCEM

- jablka slunečná jablka z ráje se vyvádějí
- jablka ruměnná jablka rajske sny přivádějí
-
- hrušky kolem se vinou jak vzpomenuté vůně
- ve snech vchází v šerou jizbu na kohoutím trůně
-
- slívy zamlženým granátem od světa sřatě
- ó jablka hrušky slívy ó ovoce svatě
- — — — —

jenom počne červen za zbožného večera —
tu rudé světlušky vylétají za šera
jenom kdy se prodlouží dny ku svatému jano
kdy se půlnoc tlačí k boku střízlivému ránu
jenom když to slunce medové zas za července voní
a louka rozvoněná májem — zářím zvoní

na máj nevzpomíná zářím není rozteskněná
taká červnová a červencem je rozněžněná
jenom když se všechno skloní k uzrávání v sadě
hned tu ke kořenům krátký stín se klade
už tu ten sadař chodí, ohlídá a pozoruje
jako duch či chytrý zloděj na vše pokukuje
už ví, že s tím stromem v pořádku cos není
jenom se tou pilkou bije po holeni —
taky un je; vi všecko —: ten sad tam ma leta
chrobaci su u kořeňa — temu listi sleta —
a tak dale pověda —: tamten ma rok paty —
tak to všecko pamatuje kery je a kolikaty —
za taty a za staříčka bral tu uherky
— hej byvalo byvalo — něska su tu paběrky
ty renety zlate ty jabka panenske
kožušky a jake gdanske a mišeňske
markefanky maliny ryngloty mirabelky
zelinky a maslovky a ty muškotelky
hej byvalo — —

— chodi po dědinach zapadlych a zastrčenych
od babi a ku zatoru všudě doma je v nich
země kusek — beskyďak — v beskydu se zrodil
psaf čitať něumi do školy malo chodil
bo tenkrať to bylo inač — škol malo bylo
pod červenu střechu a dycky se jaksi žilo —

— bo to bylo tenkrát ináč, ináč do čista
enem v zimě trochu učil organista
a bylo to daleko — do těsne chalupy
vzal jich Ramza a cvičil řemeněm za chlupy —
ten teho tež naučil — počítat do pěti
ale každý — nohy na ramena — a už leti
zařixoval stary Ramza na tu psovsku chasku
a pověsil to na hřebiku na provazku
— skončene školovani to knižni mučeni
život byl sam sadařum dobre učeni
rozpoznavať uměť dobře — —
podepsať se podpiše enem křivym křížkem
jaky ma baba v svojim škapuliřu s pliškem
sadař je ženaty — syni su sadaři — a jaci
ma jich třech — su hrbati — ale pravě mrzaci
ale znaju svoje moc dobře a jeje
každy zna i bez školy co srcem miluje —

—
sadařstvi je věc svata

— jak Pambu stvořil svět
prvni pro potěchu
zahradku chtěl měť

— tak všecko pěkne
hej ščasna doba

adam se z evu ty divy
obhlidali oba

všecky stromy zlatite
věčne a stříbřite
rodi velke jabka
uvite nalite

Pambu se enem diva
tu deščem poleje
tam bleskem přeore
a zrna zasěje

a usmicha se přitym
fajfku pokuřuje
— gdo se zmladu zvykně
na starosť se špatně odučuje —

a měl tam jednu jabloň
a měl ju rad němalo
temu ju sto anděluv
pořad hlidalo

ale kaj tam — něuhlidali —
eva se to dověděla
dostala hned chuf

jabka okusit chtěla

počkala enem

ež fma trochu spadla

— anděli se zdřimli —

a ona už kradla

začína se zbirat jabka

ze stonkem i z listim jich dřela

a hodně se s tym spichala

— bo co nejvēc měf chtěla —

— enem se pozdvihla

a potom už znatě

smřf z teho byla těžka

něščesti za to matě

Dambu rozhněval se hrozně

proměnil jich v blato

(bo i adam jed z ňu)

vyhnal jich za plot za to

a na odchodnu volal

ešče na adama

bij evu jak na zahradu

budě chodif sama

—
usmjali se všeci takovy vyřečny
ten sadař je a taky špasovny srdečny
—

enem přijde ta vesna — kvitnu sady všudě
— v beskydu po druhe vesele a bile budě
(— po prvni to byva v zimě kdy spadnu sněhy
nad zajiči cesty a nad ty lišči břehy —)
— už se tam to kviti těši a množi chvali
ale co — mrazy zase chudobě připali
— lefa listky — to kviti mrzně — nědej Bože
kdo tu urodu ovoca předvidat može
—

maj... červeň... už je heva — zakupuje sady
beskyd schodi do umoru a robi řady —
... sady... sady... sady...
ze synami z babu švagrem z každym chlopem
spřahně se pobratři a do roboty hopem —
stavjaju dědinu novu — z každe dvě robja —
a potem se zas na hlidani přizpusobja —
buduju dědinu druhu ti staviteli
v sad se tak trošku v svoji duši proměnit chtěli
— v každe dědině rostu budky u jabloni
na kere letos po prvni raz jabko voni —
— v každe dědině kaj se bližni pomahaju
sadař ze sadařku nařadi se přichystaju

v noci dava pozor pohleda u stromu
a vsecky padalky se pozbira do domu
vselijake věci potrebne sadařum: — tyčky
žebřiky a koše a měchy a přičky
a ešče hodně jinšiho svoje i ničije
připravil — každý se hledi z čeho žije —
kisně a desky a bečku něohoblovanu
pujdě to vozem i vlakem na vselijaku stranu
k uhram slezsku krakovu a ku varšavě
— tolik se teho zdalo — vystačilo to pravě.

—
pojablonilo a zhruštilo se srdce sadu
zahleděné v zralost svoji za předtuchy pádu
pobroskvily se a pošvestčily meruňky
šfavnaté a zralé stobarevné korunky
u plotu se skrývá lískoví a ořeši
— noc se zahleděla v malinové přístřeši
—

noc míří pod stromy přemáhá dřimoto
chce si odpočinout léhá si ku plotu
... ticho ... listoví šumí ... listy v modrém lesku
šeptají si beskydem a ku hranici k slezsku
... šuškejí... a opět... je tak ticho tak temně
noc je tolik vlahá a dýše tiše jemně
ticho ... pác... jablko kdes spadlo pod jabloní —
kozodoj a netopýr se za nocí už honí

... ticho... šum... les i řeka... tu stíny... tam stíny...
věčný odpočinek... svítí jenom měsíc siný
... anděl páně... vzdechnutí... spíš... poslyš...
poslouchají...

noc se jenom tiše sklání k slívovému háji
stromy v noci a noc v stromech tiše šelestí
— jdou v řadě — jdou spolu — k bludnému rozcestí
bába růženec přebírá a drží v dlani
všechno spí, psi usnuli — ti hlídají si sami
— země stojí... sssyt... je tak tiše... strašně, temně
noc je tolik vlhák oddechuje tolik němě

... ticho... pác... jablka spadávají po sádech
až jich samou hrůzou obešel strach po zádech

—
ale svítá —

—
obloha už jasně kvete zlatá, růžová
tisíc jasných duh ji obepíná poznova
orosená zelení a dožínkovou vůní
nad propastí nekonečnou jako Bůh tu trůní
— posbírali sadaři si jablka zpod jabloní
pokleklých a nachýlených — skřivánek už zvoní
ves vyspaná v modři spadlé mlhy si zpívá
— modlí se i sadaři a jabka, hrušně, slíva
i ty krásné pověsti v divizny rozkvetené
i to ticho chrpové, jež ránem bylo zslunečněné

za lukami za řekou tam v jalovcovém háji —
— když ranní — když ranní paprsky už vystávají
—
slunce!

— jablka slunečná jablka z ráje se vyvádějí
— jablka ruměnná jablka sny rajske přivádějí
pod to okno otevřené okno opuštěné
bezcílné a ničí okno v ticho zahleděné
okno zírající v soumrak v úsvit v tiché kraje
skrže pod a nad beskydské jasné háje
to okno strážné a ničí tiché a moje
čisté vonné zpěvné jak ty bystré jarní zdroje
jak to jarní kvítí nad cestičkou dalekou
oploďněné včelami a vonné ranní pasekou

— hrušky kolem se vinou jak vzpomenuté vůně —
ve snech vchází v jizbu na kohoutím trůně —

—
to není můj sad netěším se svému ovoci
však mé jsou úsvity mé jsou všechny půlnoci
mám bodlák v kamenci dobrém pro kopřivy
mám sad s jabloněmi ten však starý je a křivý
nerodí neroste jenom stále stárne
a sní o květech za té vesny blahodárné
jen si sni dále kolik ti libo o jaře

mi netřeba můj bratře pana sadaře
i tak s tebou dědoušku nic asi nesvedu
jenom se sněhem běláš když slyšíš koledu
jenom se jiskří v tvých sucích jak ty hvězdné louky
násady sluníček hebké sítě pro pavouky
jenom ve tvém vrcholu to září svítí
rosa opojená sluncem na listech a v síti
— ano nic — nechť se stane — vše to jedno je
co se požitkem stane ve chvílích pokoje

— slivky mlhavým granátem od světa sfaté
— ó jablka hrušky slívy ó ovoce svaté

—
buď pochváleno ovoce sladké nekonečné
buď pochváleno vzkříšení a jaro věčné
buď pochválena práce stromů tichá pohoda
buď pochválena moc rození a hojná úroda
buď pochváleno to přeradostné zčesávání
jež věčnosti je rovno dává bez ustání
buď pochválen sadař a majitel zahrady
když smlouvá a prodává svých jablek hromady
buď pochválen tulák hladový když za noci
v nesvé zahradě sahá po nesvém ovoci
buď pochválena bezpanskost bezpráví pozvednutí
buď pochváleno starých stromů svaté oddechnutí —

ČERVENÁ RŮŽE

NOVELA

V díle mnohých spisovatelů lze mezi vymyšlenými příběhy rozpoznati hojně jejich vlastních zkušeností. S láskou se zdržují při těch místech románů, jež by sami rádi byli prožili, vychvalují ctnosti, jež se jim samým zdají hlavními, popisují vášně a neřesti, jejichž chabou, bledničkovou dráždivostí mohli postihnouti svou profesionální citlivostí, — zkrátka, bývají to obyčejně jejich vlastní drobné radosti a bezvýznamné trampoty, z nichž vznikají jejich snadno stravitelné povídky pro uspání nebo pobavení neznámých čtenářů. Myslí, že vymýšlejí něco nového, a vypravují o sobě. Kterýkoliv jen trochu pronikavý duch najde již při pouhém prolistování jejich díla nejintimnější prvky jejich biografie.

Na takový asi pramen zpráv bylo nutno mysliti, když Havasova kancelář oznámila novinám, že nedaleko Mentonu zemřel romanopisec Vincent Harvel. Nikdo neznal Harvela ani v redakcích ani redakčních kavárnách. Vědělo se jen tak neurčitě, že špatný stav jeho zdraví ho přiměl, aby odešel z námořnictva (nebo vzduchoplavectví), a že ho již téměř pět let víže k středomořským břehům. Literární kritici si vzpomněli, že předvíдали vzestupný ú-

spěch čtyř jeho románů, uveřejněných od té doby: Opál v r. 1917, Řeka v r. 1919, Dálky v r. 1920 a Ostrov s počátku 1921. Ale o jeho životě, o způsobu jeho práce se nevědělo nic. Redakční tajemníci telefonovali vydavatelům a vydavatelé poslali balíky knih. Rozebrali si Opál, Řeku, Dálky, Ostrov, a byl to vrchol neštěstí. Jsou-li praví imaginativové vzácní, vzácnější možná mezi spisovateli a umělci než mezi ostatními lidmi (neboť je nutno počítati mezi ně jistě také ty snivce, kteří sní prostě jen pro vlastní rozkoš), byl Vincent Harvel skutečně a výlučně, aspoň jako spisovatel, imaginativem. Jeho díla, jejichž poutavost, hybnost a nostalgický půvab naráz svedly a na stálo připoutaly ten vybraný kruh čtenářů, který svou pochvalu vyjadřuje střízlivými epithety (17. tisíc, 21. tisíc), jeho sladká, poetická díla, nejenom pravděpodobná, nýbrž přesvědčivá, mohla vzniknouti jen z nejsvobodnější fikce a nejnezávislejší obraznosti. I mravnost a konvence v nich byly vymyšleny právě tak volně jako historická a geografická dokumentace. Bylo tedy nutno spokojiti se do j a t ý m poukazem na kontrast těch „zářivých zrcadlení“ a samotářského života „mladého mistra předčasně zesnulého.“ A tím se osoba Vincenta Harvela odsunula v posmrtných vzpomínkách stranou, a naopak jeho dílo se v nich rozebralo a vyložilo s pochvalami téměř jednomyslnými.

A přece vynesly tyto vzpomínky dílu mého přítele nový úspěch a získaly mu poté, co opustil tento svět, veliký počet nových sympatií. A není-li snad zvědavost vždy sym-

patická, je sympatie vždy zvědavá. Duch, zajímající se o jiného, jak se to často stává mezi čtenářem a autorem, snaží se bez ustání vyčíhati něco z jeho důvěrnosti a proniknouti ho lépe. Mám tedy důvody k domněnce, že, aspoň pokud se nedočkáme celkové studie, jež jistě dnes či zítra bude napsána o Harvelovi a jeho díle, je uveřejnění tohoto popisu jeho smrti a okolností, jež ji předcházely, téměř povinností toho, který byl jejím svědkem. Uveřejňuji jej tedy, nezatěžuje ho nijak nějakým komentářem.

Prozkoumaj podrobně celé provanské pobřeží, rozhodl se Vincent Harvel, že se usídli mezi Mentonem a Bordigherou, zcela blízko italské hranice. Jeden starý celník, vdovec a samotář, mu tam pronajal dva pokoje v domku dosti chatrném, starém, nepohodlném a bezvýrazném, zato však obklíčeném rozlehlými zahradami, po vojensku obhospodařovanými a úzkostlivě udržovanými v čistotě. Majetník se zaměstnával kuchyní a hospodařením. Mimo dodavatele do vily nikdo nepřišel; oba obyvatelé měli stejnou zálibu v samotě a mlčení, nepostrádajíce ovšem ani ochoty ani společenskosti. Můj přítel vstával pozdě, posnídal sám ve svém pokoji, prošel se zahradou a zavřel se v pracovně, kde psával často nepřetržitě čtyři až pět hodin. Pak položil péro, vzal klobouk, hůl a odcházel na starý hřbitov.

Žádné místo na celém Blankytném pobřeží nemělo pro něho tolik půvabu a tolik sladké něhy jako toto tiché ústraní; téhož názoru jsou ostatně, jak sám jsem poznal, jak v kraji samém, tak také mnohdy jinde, daleko, a to i lidé, kteří se nezdáli nijak náchylni k zádumčivosti. Uhnízděn na skalisku, u jehož paty věčně reptá jednotvárná a rytmická píseň vln, starý mentonský hřbitov je vlastně park s vlnitými alejemi, po jejichž stranách vrhá mezi temné, husté cypřiše světlé a vonné skvrny svého větvení mimosa a eukalyptus. Hřbitov není tak veliký, ale moře prodlužuje obzor nejúchvatnějším způsobem. Sedíce na kamení zídky, která jej k východu ohrazuje, můžete se pohroužit až k zapomnění života a lidstva v pozorování kolébající se vodní spousty a světla v jeho nekonečných hrách, stále nových a stále harmonických. A obrátíte-li se k mrtvým, obývajícím v tomto pustém místečku, nevidíte obvyklých výzdob hřbitovů v jejich mrazivé banálnosti, urážející jak ducha, tak vkus. Hroby jsou většinou staré, kříže a sloupy stojící mezi břechtanem a kvetoucími keři mají hluboký a ztajený půvab starých soužení, jež zhojil čas. Neoblíbil si tedy Vincent Harvel toho místa bezdůvodně. Nebylo dne, aby tam nezašel prosniti dlouhou chvíli. Znal tam všechny kameny a všechny stromy, a pokaždé, když je obešel, vrátil se věrně k vyhlídce, již si tam vybral. Bylo to ve zdi, ve stínu tří cypřišů patrně hodně starých, kde vypadnuvší balvan zanechal sedátko dosti hrubé, ale široké a pohodlné. Hned vedle ležel těžký náhrobní kámen s podezdív-

kou trochu zabořenou do travnaté půdy; napsána na něm byla jenom tři dívčí jména a tři letopočty:

Cecilie

1888—1908

Alžběta

1886—1911

Maud

1901—1914

Tajemství tohoto hrobu zavřeného nad věčným spánkem tří dívek často dráždila Harvela. Ale starost o to, aby něco zvěděl, a o přesnost byla u tohoto tvůrce právě tak nicotná, jak vrcholná byla uzavřenost jeho nitra, a nemyslím, že se někdy snažil zvěděti rodinné jméno těch tří mrtvých, ani že se kdy tázal na to nejmenší o nich hrobníka. A přes to, protože hrob se zdál opuštěn, učinil si jakousi něžnou a soucitnou povinností přinášeti naň květiny, jež sám natrhal v zahradě své vily. Ale vzdav tuto zbožnou poctu neznámým, ponechával je jejich tajemství a samotě a oddával se sám pro sebe úvahové snivosti, jež byla jeho nejdražším a nejobvyklejším rozptýlením. Pohodlně jsa usazen ve výlomu zídky, nechal své zraky i s myšlenkou toulati se nekonečnem, a býval schvácen úžasnou a ochrannou přírodou tak mocně, že zapomínal i na svůj smutný stav, na nemoc stále ho ohrožující a na přísnost svého samotářského života. A když se soumrak končil, musil se

násilím vytrhnouti z tohoto blaženého zapomnění. Tu ho bylo ještě chvíli vidět, jak se prochází blízkými alejemi, anebo, potřeboval-li nějaké revue nebo knihy, jak po garavanském bulváru vchází do rušných mentonských ulic. Ale nikdy se v městě nezdržoval a při posledním úderu sedmé hodiny ho jeho starostlivý a mlčelivý hostitel vždy vítal s procházky.

Tento ničím nevzrušovaný život, křísivý vliv podnebí, přísná životospráva, zachovávaná bez přerušení po dlouhé měsíce, a možná též ta zadostučinění sebelásky, k nimž i mezi nejvznešenějšími dušemi málokterá zůstane lhostejnou, to vše zlepšilo pozvolna zřejmě Harvelův stav. Pomýšlel na to, že jaro roku 1921 ztráví v Paříži, aby zas uviděl přátele a aby ujednal se svým nakladatelem novou smlouvu, nutnou pro úspěch Ostrova, když tu dosti překvapující událost ho od tohoto záměru odvrátila.

Jednou odpoledne, když jako obyčejně snil sedě v průlomu zídky starého hřbitova, byl ze svých úvah vytržen hlukem zcela blízkých kroků. Brzy zahlédl mezi třemi cypřiši mladou ženu nebo dívku, skloněnou nad hrobem tří sester. Nemodlila se, skládala jenom do fajansového košíku na hrobě kytici růží, jež byla přinesla. Potom trochu odstoupila, takže Vincent mohl rozpoznati její rysy. Spatřil veliké, hnědé oči, plné snivé touhy, nízké čelo vroubené hustými kaštanovými vlasy, ústa, jejichž ideální obrys se nijak nesrovnával s vášnivým výrazem tváře, která byla celkem mnohem výraznější než pravidelná, mnohem za-

jímavější než svůdná a jakoby prozářená odrazem duše. Ale horečná pleť lící a bledost ruky, brázděné modravými žilami, poučily zároveň bdělého Vincentova ducha: byla nemocná tak jako on.

Po chvíli ji na sebe upozornilo svým šploucháním moře. Popošla několik kroků k zídce a v tom zpozorovala mého přítele, který jí byl do té chvíle zakryt cypřiši. Hleděli si do tváří. Cítil, jak ho na okamžik pohladil její krásný pohled; potom však, patrně z nelibosti nad neočekávanou jeho přítomností, se obrátila a zastavivši se zcela králce u hrobu, pomalu odcházela.

*

Přicházela pak každodenně v tutéž hodinu a její pravidelné návštěvy rušily Vincentův klid hned od počátku. Obával se, že svou přítomností je nějak na obtíž neznámé návštěvnici; ale přece neměl dosti síly, aby se zřekl svého místečka na zídce; nohy ho tam samy vedly, ač si toho nebyl vědom, a pouhá představa, že by si měl voliti nový cíl svých vycházek, ho odpuzovala. A tak slýchal každého odpoledne pravidelný a pomalý krok v písčité aleji a mezi cypřiši se chvíli na to zjevoval známý obrys. Ani jednou však se již nepřišla zadívatí okamžik na moře jako prvního dne. Brzy odcházela, ponechávajíc jeho osamocení neviditelného, ale tušeného svědka každodenních návštěv. Ostatně Vincent přestal již okoušeti blaha samoty. Neza-

koušel sice ani nejmenší vědomé touhy spatřiti vždy znovu tu ženu, ale očekávání jejího příchodu, zvuk jejích kroků, její tak blízká přítomnost, a její odchod potom, to vše ho naplňovalo zvláštním neklidem a znemožňovalo mu naprosto snění nebo meditování. Nespavost se opět začala a zároveň s ní se ztrácel jasný klid, který tak přispíval k vzpružení jeho sil. Týden po prvním setkání měl tak urputný záchvat kašle, že, místo aby vešel do pracovny, ulehl na pohovku venku na čerstvém vzduchu a záhy usnul. Když se trochu osvěžen probudil, chýlilo se odpoledne ke konci. Měl jakousi zvláštní a těžko definovatelnou radost z myšlenky, že neznámá již odešla a že toho večera budou jako před tím jeho procházka i jeho snění klidné, nerušené a ničím netísňené. Třebaže tento sobecký pocit byl jen zcela neurčitý a plachý, přece neopomenul rozpitvati jej; a ještě několik měsíců později mu uchoval dosti jasnou vzpomínku, aby se mi mohl přiznati, že v tom okamžiku se jeho mysli zjevilo pochopení nejasné a bezmyšlenkovité hrůzy, kterou mu vnukala ta, jejíž zjevení se souhlasilo časově s nevysvětlitelným zhoršením jeho choroby. Ale v té chvíli se jistě nezdržoval při této myšlence a odcházel téměř vesele, odnášeje s sebou po prvé v tomto týdnu plné náručí šeríků a mečíků, aby je položil na hrob tří sester. Našel, jak předvídal, starý hřbitov bez živé duše. Zastavil se před těžkým, šedivým kamenem a chystal se ozdobiti jej květy, jak to činíval, dokud ho přirozený pocit zdrželivosti, vzbuzený příchodem cizí dívky, od toho ne-

odvrátil. Růže z minulého týdne nebyly dosud vyměněny. Když je chtěl vyjmouti z vázy, byl najednou překvapen jejich barvou, pobledle rudou a potřísněnou vlivem usychání žlutavými skvrnami. Nevzpomínal si, že by byl kdy spatřil takové růže u mentonských květinářů ani kde jinde, a bezvýsledně hledal v paměti jméno tohoto velkolepého, zvláštního druhu. Konečně však, a ne bez odporu, vzal kytici a obrátil se, aby ji hodil do moře. A právě v tom okamžiku spatřil tu, kterou tehdy doufal nepotkat. Dívala se naň, sedíc na jeho místě v průlomu zídky. Uklonil se nemožně, protože zvadlé růže mu překážely, a bylo mu nesnesitelně nepříjemno, že byl přistižen v dosti romantickém a trochu směšném postoji ctitele tajemných mrtvých. Ale dívka vstala a podala mu ruku. Cizím přízvukem, který také zaviňoval, že její řeč byla nejistá a pomalá, mu poděkovala za péči, s níž se staral o hrob jejích sester, a omlouvala se, že se přišla posadit na místo, jež si, jak se zdá, velice zamiloval. Vincent, vzpomínajíc se zatím ze svého překvapení a zmatku, vysvětlil, že zvolil si od nedávna tento hřbitovní kout pro své denní snění, stal se tak trochu také přítelem těch zesnulých, které v něm obývají. Také trojí nápis, tak dojemný ve své stručnosti, upoutal jeho pozornost a náklonnost. Dodal, že hrubé sedátko, vyhloubené v zídce, se mu stalo tak drahým, že se nemohl rozhodnouti, aby třeba jen jediný den tam aspoň na několik okamžiků nepřišel. Zatím co mluvil, cítil Harvel na sobě vřelý pohled neznámé. Zmlkl; odvrátila na chvíli zra-

ky. Ale ihned, omlouvajíc se, vzala mu z rukou zvadlou kytici a začala ji pomalu rozvazovati, házejíc růže jednu za druhou dolů se skály. Většinou se rozlétly ve větru, některé uvízly na výčnělcích skaliska, jiné, padajíce těžce a kolmo dolů jakoby se hroužily do moře. Při pohledu na ně spolkl Vincent banální poznámku a všední přirovnání. Pohlédla naň, jako by měla tutéž myšlenku, a smutně se usmála. Vrátili se k hrobu, uspořádali do nádob šeriky a mečíky z Vincentovy zahrady, a šli směrem k Mentonu. Když se v dálce objevila světla hotelů, zastavila se, obrátila se k mému příteli a řekla mu zcela prostě:

„Zítř zas.“

Nazítří se skutečně opět sešli, a tak také všechny následující dny po dva měsíce. Pak přinutily záležitosti, stále naléhavější, mého přítele, aby odjel do Paříže, a tu právě jsem ho tři měsíce později opět uviděl koncem září v jedné auteuilské klinice, kam byl několik dní předtím dopraven. Zotavoval se již z velmi těžké krise, jejíž příčinou byly, jak mínil lékař, únavné pochůzky, mnohem četnější a delší, než zprvu tušil; čekal teď jen, až léčení natolik pokročí, aby mu dovolilo vrátiti se zpět do Mentonu. Protože neměl příbuzných a byl takřka opuštěn v hlavním městě, prázdninově pustém, žádal mne, abych zaň dokončil nějaká řízení, což mi poskytlo příležitost navštěvovati ho téměř denně a dlouze s ním rozmlouvati. Vnucenou sobě nečinnost snášel trpělivě. Úspěch jeho posledního románu, převyšující o mnoho úspěchy, jichž docílil svými předcházejí-

cími díly, ho udržoval v šťastné duševní náladě, a s radostí jsem pozoroval, jak se přikláněl k radostnějšímu názoru na svět. Tatáž příčina ovšem v něm roznítla jistou literární domýšlivost, jaké měl člověk jeho mravních schopností uniknouti a kterou jsem u něho objevil s opravdovým úžasem. Až s nepříjemnou urputností se stále vracel k básnickému zlepšení svého umění, k místu, jež, jak čekal, brzy, a právem, zaujme v literatuře, a k námětům svých připravovaných děl. Dvakrát nebo třikrát mne až zarazilo, když se chlubitě přirovnával k d'Annunziovi a Maeterlinckovi, ba jednou dokonce i ke Goethovi, když mluvil o metafysice, rozptýlené v jeho románech. Na štěstí, a zvláště na sklonku dne, mluvil také o jiných věcech. Z toho právě jsem čerpal důvěrnosti jeho života a zvláště také vše to, co se stalo na starém mentonském hřbitově od prvního objevení se neznámé dívky až do večera, kdy po prvé spolu mluvili. O době, která následovala, totiž o těch dvou měsících, které uplynuly od prvního rozhovoru až do Vincentova odjezdu do Paříže, jsem se nedověděl docela nic, leč že se denně setkávali. A řeknu, že s počátku jsem si to představoval prostě jako nějakou melancholickou idylu mezi dvěma vzdělanými bytostmi, dvěma osamocenými, dvěma chorými, jak se může vyvinouti v tom smutném, nádherném prostředí, v němž se setkali, se střídavým nadšením a beznadějí, slepým vzplanutím a vědomou odevzdaností. Ale později jsem podle známek méně zjevených než uhodnutých pochopil, že pustošivá vášně spálila doslova

život těch dvou bytostí, osudem spojených. Opakuji, že o samé této vášni mi Vincent nesvěřil ani zbla. Nanejvýš bych mohl říci, že nedovedl zatajiti hrůzy, kterou mu vnučila, a tragického zasažení osudu, jehož ona prý byla příčinou.

Od rozchodu s ní dostával Vincent den jak den dopis z Blankytného pobřeží, modrý dopis podepsaný Milly, psaný velikým nacvičeným písmem, pravidelným, s širokými mezerami mezi řádky. A záliba, s jakou mi Vincent vyprávěl o Milly, o jejím zvláštním a milém pohledu, o jejím vřelém srdci a značném, všestranném vědění, mi ho brzy ukázala jako nejzamilovanějšího člověka. Mnohem lépe však než na ta to polodoznání si dnes vzpomínám na drobnosti, jež jsem tehdy stěží postřehoval a jež se mi nyní zdají mnohdy prosvětlovati jaksi matným světlem události, jež se brzy měly kvapem naplniti. Zmíním se pro příklad o jedné. Kdysi večer přinesl v nemocniční zahradě sluha Vincencovi každodenní modrý dopis v mé přítomnosti. Vzal jej rozechvěnou rukou, zavřel oči a dlouho tak seděl, jako by váhal roztrhnouti obálku. Chtěl jsem se pod jakousi záminkou vzdáliti, ale Vincent se trpce usmál a přinutiv mne, abych opět sedl, přiznal se, že jakási, jemu samému nevysvětlitelná předtucha se ho zmocňuje pokaždé, kdykoli má otevřít Millyn dopis, právě tak jako pokaždé, když jí šel naproti podél zelinářských zahrad na garavanském břehu.

Začátek října byl toho roku lahodivě mírný a čistý, a stromy byly již téměř úplně bezlisté, když jsme stále ještě zůstávali v parku až do soumraku. Vincentovo zdraví se dosti znatelně zlepšilo a lékař mu dovolil, aby stanovil svůj odjezd na 20. toho měsíce. Ale 15. nedostal Harvel svého denního dopisu z Mentonu. Zastihl jsem ho odpoledne velmi rozrušeného. Druhého a třetího dne poté vyvrcholilo jeho zhroucení: pošta stále ještě nic nepřinesla. 16. jsem na to upozornil lékaře, který po krátké úvaze sám oznámil nemocnému, že může pro dnes večer bezstarostně upustiti od obvyklého odpočinku. Zdálo se mi, že Vincent byl tak schvácen žalem, že jsem se mu nabídl, že pojedu s ním, což přijal s dojemným vřelým nadšením. Ale různé okolnosti nás stejně zdržely až do rána. V okamžiku, kdy se auto rozjíždělo, přiběhl poštovní poslíček s telegramem pro Vincenta. Byl datován 17. října v Mentonu a zněl stručně:

Nyní se, příteli, vraťte.

Milly.

Vincent, který jej otvíral s tou známou mi u něho bázlivou váhavostí, jej přečetl nahlas a dlouho jej pak svíral v sepjatých rukách. Když jsme dojížděli k lyonskému nádraží, viděl jsem, jak jej vsunul do levé kapsy vesty, na srdce.

Vlak měl šest hodin zpoždění, takže jsme vystoupili na mentonském nádraží teprve druhého dne k večeru. Cel-

ník nás již čekal s najatým povozem. Vincent utrmácený a zkřehlý horečkou se schoulil do kouta a beze slova se nechal odvážeti. Přece však, když vůz již asi čtvrt hodiny ujížděl, otevřel oči, spustil okenici a, ukazuje v pološeru na nejasný mi bod, řekl:

„Hřbitov.“

Leže na příležitostném loži v pracovně, sousedící s jeho pokojem, slyšel jsem ho celou noc, jak je vzrušen a blouzní. Byl jsem proto příjemně překvapen, když jsem ho zastihl již časně ráno vzhůru, bledého dosud a horečného, ale přece mnohem čilejšího, než jsem se odvažoval doufat.

Téměř až do poledne jsme se procházeli zahradou mezi růžemi, jejichž sláva se schylovala ke konci. Nejbledší z nich již ztrácely své povadlé plátky, pokrývající místy půdu, zatím co jiné stále ještě hrdě vzpínaly své rudé a růžové trsy. Vincent byl netrpělivý a veselý jako děcko, čekající na dávno mu slíbenou radost. Jeho mysl, jeho řeč a celé jeho chování bylo tehdy ráno, jak si na ně vzpomínám s bolestnou přesností, skutečně dětinské. A najednou jsem ho spatřil, jak se zastavil u keře drobných růží téměř na konci zahrady. Zavolal mne a tu jsem poznal, že jsou to růže, jak mi je popsal, když mi vyprávěl o svém prvním setkání s Milly, růže barvy sražené krve.

„Ten trs tu zasadili jistě v mé nepřítomnosti,“ řekl. „Nikdy jsem ho tu neviděl. Večer, až celník usne, je musíme otrhat.“

Hned po té klesla jeho čilá nálada. Obědval bez chuti

a opustil mne, vstav od stolu a uzavřev se ve svém pokoji. Vyšel teprve ke třetí hodině, bledý a jakoby utrmácený. Vzal mne za ruku a hned mne vlekl s sebou.

„Pojďte,“ řekl. Již dnes se s ní seznámíte. Je to tak lépe ... A pak, bojím se, mám strach z čehosi ...“

Pak již mlčel až ke vchodu na hřbitov; a i tu ještě jako by váhal, šeptaje si: „Jak jen se s ní shledám?“

Popsal mi svůj oblíbený kout tak často, že jsem jej z daleka poznal. Spatřil jsem tři cypřiše, sedátko ve zdi a hned vedle šedý kámen. Ale zatím co naše zraky hledaly již postavu Milly, jemně se kreslicí na zlatitém pozadí, ovládla mne hrozná předtucha, ba přímo jistota. Stiskl jsem rozechvěnou ruku Vincentovu.

„Počkejte,“ řekl jsem, „počkejte trochu. Zdá se mi, že ...“

ale již byl i se mnou v chladném stínu cypřišů. A vše, čeho jsem se z dálky dohadoval podle nejistých známek, čerstvé hlíny, vyrvaného trávníku, provazu u cesty, vše se stalo nyní skutečností. Na omšelém kameni bylo od včerejšího dne vtesáno nové jméno:

Milly
1896—1921

Co následovalo, je velmi jednoduché. Vincent mne s nepochopitelným klidem odvedl se hřbitova. Běžíce téměř, přišli jsme domů a vyzbrojeni každý jedněmi nůžkami dali jsme se do trhání nejkrásnějších růží.

„Červené, jenom červené střihej; podobají se jí,“ volal Vincent, po prvé ve svém životě mi tykaje. A s bolestným úsměvem, podobným skoro úšklebku, si opakoval:

„Má krásná rudá růže! Má krásná rudá růže! Má krásná rudá růže!“

Jeho vzrušení mne znepokojovalo, ale protože v něm, jak se zdálo, ztrácel úplně vědomí své bolesti, nesnažil jsem se utišiti je. Chvíli ještě rádil v keřích kousek ode mne. Najednou však se zastavil, zbledl a vznesl ruce k prsům. Klesl na kolena a shroutil se na bok. Se rtů mu vytryskl proud krve. A když jsme ho s celníkem donesli na lože, pochopili jsme, že je konec. Ruce i tvář měl pokryty studeným potem. Strhl jsem mu límec, rozepjal šaty a zatím co jsem se, přiloživ ucho na jeho prsa, nadarmo snažil zastihnouti ještě nějaké znamení života, spadlo něco kulatého zvonivě na podlahu. Když jsem se zdvihl, podal mi to celník; byla to miniatura v zlatém kroužku, zalitá téměř zcela hvězdovitě rozstříklou kapkou krve.

Tak zemřel Vincent Harvel. Odpočívá na starém mentonském hřbitově, v zamilovaném svém koutě pod třemi cypřiši, kde se setkal s poselkyní osudu. Na jeho srdce jsem položil obraz pod krvavou hvězdou, která jej zakrývá, navždy ztajený obraz Rudé růže.

ÉMILE SEDEYN

Z franc. Jaroslav Zaorálek

A.E. 50.

RUMĚJE

(podzim 1931)

OFOUKL JE NĚJAKÝ NEDOBRÝ VÍTR. / Jistý dobrý ekonom nám píše: „Tomu Demlovu „Svědectví“ dělá nakladatelství reklamu, jak se to dělává u detektivek, filmů, okurek a podobných artiklů, jež musejí „jít za každou cenu“, aby se něco ztržilo. Toto kšeftařské vtírání se málo svědčí jménu a památce básníkově. Arci, říká se, že Deml za to nemůže. Ale přečtete-li si trochu souvisle tlustou tu knihu, poznáte, že běží o jistý druh sensace. Deml jistě kalkuloval. Má jistá práva, aby si „po smrti mistrově“ přilepšil, s osiřelými třeba soucítiti, ale vykalkulovat památku „přátelství“ kdy ještě hrob zcela nezarostl, to mu jistě k slávě nepřidá.“ Atd.

Z n a š í o d p o v ě d i: Co dělávají nakladatelé, to se obyčejně neposuzuje. Ba slyšel jsem, že jsou na reklamu závody ve velkém, že si to fam dají prostě za plat udělat,

a ti pak mastí velkohubou kritiku, jak nejlépe dovedou — z povinnosti. Živobytí především! Ani kuře darmo nehrabe, atd. Ale žeby byl P. J. Deml „kalkuloval“, to nemyslím. Ba naopak. Jak já vidím, pracuje teď příliš ve svědomitostech, a to ho svedlo k tomuto neblahému svědectví. Přísně nachmuřil obočí a v této snaze po spravedlnosti zapomněl, že „d o m á c í“ lidé ani před soudem státní moci nemusejí vypovídat jako svědci. Být jeho synem, utekl bych, aby se neopakovala historie firmy „Brutus a syn“. Též proto, že od této knihy, neodčiní-li to důkladným pokáním, bude mít tvář s disparátními gesty. Bývá to následek přílišných spravedlivostí, nemírněných milosrdenstvím. Tváře se zmocňují mimovolné křeče, takže se šklebí hrozbou, když podle vnitra by se chtěla smáti, a naopak, z čehož pak nelze přítomným rozpoznati pravou náladu myslí tak úporně konajícího „spravedlnost“. Takový se utlouká v „povinnostech“ právě proto, že se chce uchránit kalkulací. Dbá příliš „služby úřadu soudcovského“, ale slovo boží, jež jí má vždy jako v kostele „službě oltářní“ předcházeti, to pak bývá opomíjeno. A tak naběhl nešťastně na podávky Příslaví, jež jako trojzubec Neptunův má moc uklidňovat moře hněvné spravedlnosti nad domácími: Je v Písmě Svatém, v knize, již kněží teď málo berou do ruky, a zní: K d o t a j í p r o v i n ě n í, h l e d á p ř á t e l s t v í: a l e k d o j i n o u a j i n o u ř e č í j e o p ě t u j e, r o z l u č u j e s p o j e n é. Jak jsem pravil: Kšaft umírající jednotybratrské (Demlovsko-Březinovské). Ofoukl je v této knize nějaký nedobrý vítr z d o l a, když byli upoceni,

a odtud ty mimovolné křeče v obličejí, to disparátní cukání, neodpovídající stavům mysli.

NÁJEZDY NA SLOVÁKY. / „Ráčili ste znať dobre osobnosť nebohého českého genia O. Březinu a ráčíte taktiež znať nie málo významného ducha-kňaza spisovateľa J. Demla. Naše časopisy totiž v tieto dni s rozhorčením komentovali to, že Deml predstavil (vlastne objavil) Březinu ako človeka nenávidiaceho všetko, čo je slovenské a aj sám vo svojom spisku „Z mého okovu“ sa s veľikým pohrdaním vyjadruje o Slovensku a Slovákoch. Prosil bych Vás, keby ste mi ráčili sdeliť, čo Vy o tom súdíte, či ste skutočne poznali Březinu ako takého nenávisníka. . . A konečne mi ráčte tiež sdeliť Váš vlastný názor aj o pánu spisovateľovi Demlovi, či nás Slovákov a Slovensko opravdu tak nenávidí. . .“ — Tak mi píše kdosi ze stredy Slovenska a zdá sa mi, že mu opravdu záleží na mé odpovedi. Tedy odpovídam:

Hledám v knihách predovšetím myšlenky, dobre jako hrušky uleželé na čistém nějakém podestlání zdravé srdečné psychy, jež bývá v přístřešcích a v nejvyšších částech domu, to jest na půdách na slámě, na seně, nebo na jiném hospodářském krmivu pro zimu. Ale v knize Demlově o Březinovi („Moje Svědectví“) je takovýchto myšlenek poskrovnu. Jsou to jen tak do větru pronášené řeči, mluvené bez jakékoliv myšlenkové jednoty, „pravdy jednoho okamžiku“, jak spisovatel sám na kolika místech upozorňuje. Já tak nikdy s O. B. nehovořil. Měl jsem vždy určitý zájem

vědecký nebo umělecký, a p. Březina jako velmi sečtělý uměl svými slovy takové „problémy“ odívat. Znal jsem jeho ideová stanoviska (jež se měnila, jak bývá u básníků, u nichž obyčejně obraznost zastihuje úsudek) a on věděl, že se liší od mých názorů ve věcech podstatných. To bylo jaksi dorozuměno, a kdykoliv mu přišlo vyslovit něco odchýlného od obecné Víry křesťanské, vždy po mně jaksi důvěřivě (jako po dobré klouzačce) sjel očima, při čemž obyčejně jsem hleděl neutrálně na nějakou tu Bílkovu pagodu, vyobrazenou na jeho stěně. Knihu Demlovu jsem celou ještě nepřečtl. Je tlustá a vzal si ji tady p. zvěrolékař Hoch, z opravdového, odborného zájmu svého krajinského zaměstnání. Neboť Tasov, Jaroměřice a jiná města blízko Staré Říše patří ještě jaksi k Západní Moravě. Že by p. Březina Slováků nenáviděl, o tom nevím. Ale co se výroků týká, P. Deml jistě psal věrně své záznamy. Záleželo vždy na tom, jak byla věc p. Březinovi předložena. Kdyby byl živ, zavedl bych Vás k němu, a jsem si jist, že po několika větách uslyšel byste krásné apostrofy na svůj kraj, zvláště když by věděl, že jste sám Slovák, a věřte mi, odcházel byste přesvědčen, že Slovensko je vtělená Poesie. Kdyby začal o nějakých trpkých zkušenostech s nějakými Puelami klasikami, upozornil bych ho na lidové písně, a on už ze své záliby „pro lid“ vůbec, dal by k dobrému své dithyramby na totéž téma, a odcházel byste potěšen. Kdybych byl býval přítomen návštěvám všech těch pohrobních písalů, byla by tato literatura zhlednější. Nepřel jsem se nikdy s básníkem „Modlitby za Nepřátele“, ale uměl jsem

v jeho proudech a mezi mnohými jeho úskali mi lavíroval, takže jsem nikdy nenarazil. Mělké dno se hned v malé jednoveslové lodici pocítí, a tu přec je moudré opřít se jen na pravo nebo na levo a odrazit do míst hlubších. Zvláště jsem se vybíbal povšechnému mluvení o celých národech, o státech, o církvích. Vím, jak všichni dobří básníci jsou náchylni k mocenským gestům. Když se jednalo o obsazení řeckého trůnu, chtěl si kdosi dobrati Villiersa de l'Isle-Adama řka mu, že jest jmenován mezi kompetenty. Ani za mák ho to neuvedlo do rozpaků, věřil tomu a vážně se připravoval na tuto parádní funkci, zvlášť asi proto, že měl bídu. Neboť jinak známe jeho výrok: „Život? Ten ať obstarají za nás naši sluhové“. P. Březina rád mocensky hovořil o národech (jak patrně vůbec z pohrobní historie, už skoro nudně, protože je to příliš dlouhá historie) a protože dp. P. Deml zakusil na Slovensku nepříjemnosti s některými pány tam usedlými, tak se na ten okamžik shodli v lamentu postižených od medvědů. Ale takové mluvení o národech nemá u básníků valného smyslu, když to opravdu něco není. A že to bývá častěji nesmysl, to víme. Proto myslím, že byste to neměl bráti na zlaté vážky a nehoršiti se pro chvilkové slovo, jež „letí a kamene neurazí“, jak jest řečeno v Následování Krista od Kempenského.

Z knihy Demlovy jest patrné, že Březinu miloval. Jak k tomu došlo, že se odhodlal k tomuto kšaftu umírající jednoty bratrské (Demlovsko-Březinovské), to by byla zase dlouhá historie. Možná, že bychom museli jíti až do alum-

nátu. Snad víte, že literatura kněží začíná od Musea, což jest časopis českých bohoslovců. Beletrii sbírají tam jako pěnu s hovězí polévky, přihlížejí více k její výživné, totiž vzdělávací stránce; krása v kuchyni vždy příliš brunátní.

Jedné věci jest se arci velmi diviti. P. Březina býval k jiným spisovatelům dosti nedůvěřivý. Po této stránce byl jsem u něho ve výhodě, neboť věděl, že nemám úmyslu spisovatelských a že jest v plném bezpečí. Také si mi jednou stýskal, když četl o sobě jakousi nejasnost v novinách: „Tak se podívejte“, naříkal ukazuje mi jeden takový nepohodlný článek, „ti lidé přijdou, já je přijmu v dobrém úmyslu domnívaje se, že si jen tak popovídáme, a tu z toho vyjde toto, tak podivně zkreslené názory, za nimiž přece nijak nestojím. Co mám teď dělat? Odpovídat na to? Sám vidíte (neboť jsem záporně kroutil hlavou), že by to nebylo k ničemu. Co vlastně ti lidé chtějí, vždyť já už jsem své dílo dal.“ Myslil tím své dílo básnické, dávno před tím vydané. Bylo to asi dvě léta před smrtí. Tedy divím se, že se před P. Demlem tolik rozpovídal a nemohu si to jinak vysvětlit, leda tím, že viděl v něm přece jen kněze a důvěřoval mu. Souvisí to asi s tou hlubokou pravdou, na niž upozornil Hello, že lidé, kteří opomíjejí zpověď svátostnou, jsou jako pudem hnáni k vyznání. P. Březina byl vychován a vyučen na střední škole, byl dobrým studentem a věřil mnohým filosofiím svobodomyšlných profesorů od mládí, miloval kromě toho naukovou poesii Indů, tehdy byl Tolstoj ve květu se svými „evangelickými radami“ o fackování na obě líce, a z této střední

školy se nikdy nemohl vymaniti v obyčejném životě s kolegy učiteli a spisovateli, udržuje si i v intelektuální oblasti stále mladost středoškolského studenta. A tímto krámkem jistě jeho duše nevědomky trpěla a hledala u kněze potajmně polevy. Jen tak si možno vysvětliti příkrčeného liberála, jak nám jej předvádí „Moje svědectví“ Jakuba Demla. Že je tam tak v nedbalkách, to vyplývá z toho, že byl doma, když P. Deml ho navštěvoval, a myslel asi, že je též doma, když byl hostem u kněze P. Demla. Že byl na místě nejveřejnějším, toho se nenadál. Neboť neznal všech důsledků zpovědního řízení. Jest to část pokání (etymol. pykání) a po zpovědi mluví vždy kněz, dáváje t. zv. naučení. Proto velká výhoda zpovídajících se je v tom, když jdou do t. zv. zpovědnic. Jsou to dřevěné útvary, kde se arci též ukládá t. zv. „pokání“, ale bývá to obyčejně jen nějaká krátká modlitbička, nebývá to nikdy ani z tisíciny tak dlouhé jako tento svazek, a pak, pak — dává se rozhřešení. A nejdůležitější je při tom, výhoda všech výhod, že kněz musí — m l č e t i.

Z MILOSRDENSTVÍ. / Byl u nás právě p. Ch. z Prahy, ekonom jakési veřejné správy, duch intuitivní, jenž čte básně, shledává dobrá díla a opovrhuje laciným spisovatelstvím, jehož dnešní kvantum tolik u nás hubí a zavaluje kvalitu. Seděli jsme navečer u stola, když právě přišel „Akord“ (z 1. září 1931), Durychova revue, vydávaná Kuncířem v Praze. Číslo zvlášť nuzné. Našli jsme též přislíbenou odpověď na „Uvolňující slovo“ Pastorovo

v jarních Arších a smáli jsme se, vidouce, že to vyšlo v milosrdenství „po ranách, jež padají na hřbety Ladislava Kuncíře a P. Silvestra Braita“, a jež prý p. Durych „mile rád ponese i na hřbetě svém“ (str. 379). Celá ta „odpověď“ jevila se nám opravdu k smíchu velmi povzbuzující, ale jak jsme už oba nespisovní, nedovedli jsme si hned slovy formulovati všechnu směšnost toho prazvláštního „milosrdenství“.

„Je teď chod v literárním světě poklidný“, praví p. Ch., „proč se vlastně ty dvě revue (myslel Akord a Na Hlubinu) tak neklidně zmitají?“ Věta takto vyslovená připomněla mi roztomilou vánoční hru pro loutkové divadlo od Peplera (přeložil a vydal Otto F. Babler v Olomouci), kde se prou betlémská hovádka:

OSLÍK: Je to skoro pravda. (Džbery zahřmotí.)

— Džbery jsou dnes velice neklidné.

VŮL: Není divu, jsou prázdné.

OSLÍK: Máme je poslat pryč?

VŮL: Zajisté, prázdné džbery nejsou k ničemu.

„Divné milosrdenství“, kroutí hlavou p. Ch. nahlížeje ještě do Akordu. „Napadá mi, co jsem slyšel v jednom Břevnovském výčepu. Lid se tam tak bavívá: Jenda a Venda jdou večer do hospody. Jenda je heroicky naladěný, i povídá před vchodem soudruhovi: Vendo, tady stůj a počítej, až to začnu vyhazovat. Venda stojí ve tmě a čeká. Za krátko kdosi vyletí a Venda počítá: „Jeden...“ — „Mě nepočítej, nemehlo“, sbírá se hlas od země, „to jsem já, Jenda, trochu jsem uklouzl, je tam taková chamrad, že člověk už ze sou-

citu nemůže se do toho jak se patří vobout“. — P. Ch. dodává: Ten Akord taky se nechce z milosrdenství do toho vobout. U mě už je dávno vyhozen.

NUDNÍ IDEOLOGOVÉ. / — Dp. P. Jakubu Demlovi, jenž mi před několika týdny ohlašoval, že k nám přijede s dr. Viliňskim: „Snad už nebezpečí minulo, ale pokušitel nikdy nespí, a tak pro větší bezpečnost prosím Vás, abyste mi sem toho dr. Viliňského nevozil; vzal jsem dnes do ruky jeho článek v Kuncířovsko-Durychovském Akordu, nadepsaný P o v a h a r u s k é h o m y s t i c i s m u (přel. dr. Vašica), a tam kromě všedního doktorského rozumování je tato význačná věta: „Všechny stilisace novo-pravoslavných, vzniklé z nadšení pro chorobné tvůrčí dílo Dostojevského atd.“ O ty stilisace mi neběží. Schismaticům nezbývá, než vrátiti se k Jednotě Víry. Ale on praví, — a nelze tomu naléztí žádně polehčující okolnosti, neboť je to jeho vnitřní přesvědčení — že tvůrčí dílo Dostojevského je c h o r o b n é, kdežto já je dosavad pokládám za skvělé. Uznáte sám, že by to nešlo dohromady na tolik, abych k takovému hosti mohl býti, jak si žádá sv. Pavel, v pravdě přívětivý. — Tehdy, když jste mi opovídal jeho návštěvu, dodal jsem si srdce a šťastně jsem přečetl kus jeho článku ve Filosofické Revue, nadepsaného M a s a r y k a r u s k é p r a v o s l a v í. Je to literatura ovšem nudná, ale nechtěl jsem býti takovým nezpůsobou, abych v přítomnosti hosta ani nevěděl, co vlastně spisuje; ba v dobré vůli, abych udržel náladu v trapně různosti zálib, vypůjčil jsem si velmi

dobrý gramofon, který nám měl ztlumočiti krásné ruské zpěvy a tance a osvěžiti tak zábavu. Též jsem chtěl toto pravé a zdravé umění vésti jako argument proti nezáživnému spisování ideologů, kteří stále něco řeší „v důvodných slovech lidské moudrosti“, aniž toho kdo potřebuje, neboť v pásmu Hory Studia, kde by rádi něco znamenali, má smysl jen „dokázání ducha a moci“ 1 KOR 2, 4, a obojího se jim hrozně nedostává. S pozdravem J. F.

ROZUM V „AKORDU“. / Ten jim tam zas vyvádí! „Správným ukazatelem cesty je člověku rozum: vůle je nakloněna k zlému, kdežto r o z u m s á m o s o b ě jest dobrý; proto rozum a vůle často spolu zápasí; rozum je neúplatný. Čím je rozum vyvinutější, tím větší vinou jest vzdor vůle proti rozumu. Rozum je zákonitým pánem člověka ...“ Tak si libuje Akord ze září 1931. „Ten chlapík vystraší všecek rozum z naší mateřštiny“, řekl by pan Pačholík z Veselých žen Windsorských. Od dob encyklopedistů a franc. revoluce často byla opakována pravda, že nic tak nepřekáží rozvoji rozumu jako jeho kult: jakmile jej začneme uctívati, už nám neslouží. Celý „rozum“ tohoto nešťastného článku o Anežce Schulzové jest takovýto: Při tvorbě krásné milostné hudby Fibichovy nepracovaly ani tak hlava nebo srdce umělcovy, ale hlavně a především ledviny. Arci nesmíme se tuze této morální diagnose diviti, neboť pisatel jest lékař. A známo, když ti se začnou rýti ve střevách, málo dbají, zda zavadí též o ostatní přívěšky těla. Jim to jsou všechno „naturalie“.

MÁLO DUŠIČKOVÉ ROZJÍMÁNÍ. / Bývalo kdysi známo, že člověk se skládá z těla a nesmrtelné duše, a že tato duše při smrti se od těla odlučuje, aby šla na „pravdu Boží“, a tam aby na toto své tělo čekala do konce Času, by pak s ním spojená šla do radosti nebo „na věčné, vždy nové zatracencův muky“. V éře buržoá tyto pravdy přišly namnoze v zapomnutí. Vývoj pak těchto občanů nedospěl ještě té výše, aby si uvědomili, že v těle člověčím jako v těle každé mršiny jest mnoho látek dusíkatých, jež příroda těžko dostává dohromady, když jednou ohněm byly uvolněny, i dávají se neekonomicky spalovati jako moroví, ač by přec měli, jak věda učí, býti zužitkováni k té důležité sociální funkci, které agráři říkají hnojení. Nejpodivnější však při tom jest, že s těly takto zcepenělých dělají ještě všelijaké tradiční caviky, ohlašující v novinách v mysteriosních slovech všelijaká záhadná dění i tehdy, když už přece jednou pro vždy zatřepali bačkorami. Tak oznamuje příbuzenstvo po universitním profesorovi: „Tělesná schránka bude převežena do H., kdež bude k věčnému spánku uložena...“ Tenhle věčný spánek, tak často čtený na úmrtních cedulích, jaká to záhada! — Když zmírají mladí, bývají cituplná poděkování těm, kdo „osobní účastí na pohřbu nenahraditelné a předčasně v mladém věku zesnulé... zmírnilí velký bol“. Bývají „upřímné projevy nad těžkou ranou osudu“, která stihla pozůstalé „odchodem v Nenávratno“. Tento „neúprosňý osud“ neladí všechny stejně. Někteří děkují z „upřímného srdce za vřelou účast“, jiní

„prosí, aby bylo od kondolenčních návštěv a květinových darů upuštěno“. Jen škoda, že se všechny tyto novinářské líbeznosti archivují napořád — v záchodech, kam ústí všechna literatura éry buržou.

Z KUNCÍŘOVA „AKORDU“. / Vyjímáme zatím jen takové věty, jež mluví samy za sebe, jež nemají „románového“ kontextu, ospravedlňujícího jejich špatnost:

„— z kypré a porovité země trčí šfavnaté naboptnalé, mizou tuhé výhonky zelin jako ztopořené pyje mladých faunů, kterým zdá se o koupajících se Musách“. —

„— proč hledají si nějakou ethiku za poesii? . . . v ní je všechno: život, ruch a nicota, všechno je ze země — život: sen a pomíjení —“

„Měj mírné porozumění pro všechna vyznání . . . mnohým jsou státkem posledním, neber jim jich.“

„Největší překážkou soucítění jsou doktriny — varuj se jich v sobě: s počátku ulevují, později otupují, na konec slanou se zhoubou rozumu i citu.“

„Odvrhnout všechno, co je výhodou, je první podmínkou dostižení.“

„Slova vaše jsou za náboženstvím a poesii, jak mohlo by být jinak? vlastně ona jsou náboženstvím a poesii.“

P. Durych, patron Akordu, praví v roč. II. p. 230.: „Mezi katolictvím a ostatními systémy je znamenitý rozdíl v tom, že katolictví odmítá jakékoliv duchovní společenství s nimi“. Přes všechnu rozmachovost smutně se vidí, že všechno nesvedou v akord. Draťte se v rukou mihají, ale na konec podšev přece jen nedrží.

NĚCO NEPŘEHLEDNUTELNÉHO. / Jak známo, napsal p. Vlad. Vančura na jistou „anketu o katolictví“: „Příkazem katolicismu, jak se domnívám, je jednotnost. Děje a jevový svět se sklánějí k jednomu bodu ...“ Sposbíral jsem některé texty a maje s autorem „Markéty Lazarové“ cosi vyřizovati, předložil jsem mu je. Z delší odpovědi vyjímám na doplnění these ještě tyto řádky: „Bojím se, že jsem psal do Indexu povrchně a o věcech, kterým nerozumím. Řečená jednotka je patrně něco nepřehlednutelného, když neunikla ani mně.“ — Tato jednotnost jest totožna s jednomyšlností, k níž nás vybízejí sv. Petr I PETR III, 8, i sv. Pavel ROM XII, 16. A je to opravdu něco nepřehlednutelného, a to tak, že Církev dovolovala spalovati vše, co se z jednotnosti vymykalo, a myslím, že právě porušením této jednotnosti, až každý bude moudrý jen sám u sebe ROM XII, 16, svět se rozpadne v popel, jako trouchnivý plod od Mrtvého Moře. Tak svědčí David se Sibyllou.

„PRAVDY JEDNOHO OKAMŽIKU“. / — Co říkáte tomu „Svědectví o O. B.?“ Rád bych věděl, je-li názor p. D. názorem jeho osoby — nebo hledí-li na židy takhle všichni katolíci. Slyším tady v Praze, že knihu Demlovu nutno bránit, a to z vážných úst člena tak zvané mladé katolické generace (v Praze totiž se říká kruhu kolem „Tvaru“ a „Akordu“ krátce katolíci), a od té doby nevím, co si myslet.

Tak mi píše příznivec naší Snahy z rodu Nikodemova.

Odpovídám ve smyslu Bloyovy Spásy skrze Židy: „Řekne-li se katolík, tu není tím zdůrazněn rozdíl mezi Zákonem a Evangeliiem, nýbrž mezi křesťany katolickými a sektáři, kteří, jak víte, jsou též pokřtěni. Vůči Židům stačí jen pojmenování křesťan. Nedávno s jedním hostem jsme probírali takovýto problém: Kdo by dovedl koho více „otrávit“, jedovatý křesťan žida nebo jedovatý žid křesťana. Můj host připomněl Shakespearova Kupce Benátského. Na konec shodli jsme se na tom, že jedovatý křesťan by dovedl býti za stejných okolností jedovatější vůči židovi než naopak, a sice z toho důvodu, že jest více na linii Absolutna právě svým křtem, jenž otevírá více možností do hloubky dobra i zla. To dosvědčuje Mechtilda Magdeburská, ana na str. 135. (čes. z r. 1920) praví: „Všemohoucí Boží velikosti není žádná velikost tak podobna jako hříšná velikost mé zloby“. Z toho důvodu zajímala by mne ta „vážná ústa člena tak zvané mladé katolické generace“, jak se vyjímají v celém obličejí, když chce bránit, co se samo odsuzuje. Neboť na několika místech spisovatel „Mého Svědectví“ prohlašuje, že co v knize píše jakoby z úst O. B., jsou pravdy jednoho okamžiku, tedy jak se česky říká plané povídání. Také když výroky ty srovnáte vespolek, tu se samy potírají. A přece ideová jednotnost je podmínkou toho, co se písmem ukládá na papír. Kromě toho P. Jakub Deml nemá teď nikoho, kdo by na něho na celé čáře dával pozor, a tak dopouští se velké kněžské chyby, která slove neopatrnost. Byl přece (jako já) u p. Jebavého tak trochu domácím, a tu když ho

popouzela tato „látka“, měl si připomnět, že i světské právo dovoluje domácím nesvědčit, zvláště o věcech, jež na básníka jako životní břemeno uvalila špatná školská výchova a jeho prostřední učitelské okolí. Jeho hosté i hostitelé neměli práva s jistými jeho ryze osobními věcmi chodit na veřejnost. K vaší otázce ještě toto: P. Jebavý byl přirozeným symbolistou, totiž od přírody, přitahovala ho Indie, k plnosti Ducha, to jest Slova Božího, jak jest uloženo v Bibli, nemohl se rozvíti právě pro svůj subjektivismus; odtud slabý pohled historický, a jeho chabé stanovisko k národu vyvolenému. Starozákonní moudrost a Zjevení Evangelia snad se mu otevřely až po smrti. Mocenská gesta básníků nad národy tak snadně (bez inspirace) pronášena, jsou vůbec málo bernou mincí. Mně osobně jeví se takové laciné prorokování směšným: Pravdy jednoho okamžiku. Církev katolická má jiné stanovisko k Vaší otázce. Vždy se židů ujímala proti jejich pronásledovatelům, sv. Bernard napomíná křesťanská knížata, aby dala židům plnou právní ochranu. Jest též více papežských breve o té věci. A to jest stanovisko celého učeného Středověku. Mám tady starou franc. knížku, v níž jsou shrnuty texty o prozřetelnostní funkci židů v dějinách. Ostatně měl by i ten nejmladší člen „katolické generace“ věděti, že na Velký Pátek slavnostně Církev vybízí věřící, aby se za židy modlili.

Jest tedy třeba zavřít okna před komáry „pravd jednoho okamžiku“. Pro mne má smysl jen Pravda věčná. S pozdravem J. F.

Heinrich v. KLEIST

TANEČNÍK A LOUTKA

Ueber das Marionettentheater. Přeložil E. A. Saudek. 4. sv. edice Terpsichora. Vydal v prosinci 1930 J. Reimoser, Praha XIII, U Křížku 4. Upravil Albert Vyskočil. Vytiskl V. Ka-
dečka v Břevnově. 500 ex. na bezdřevém, 10 ex. na ručním. Form.
17½ cm × 11 cm. str. 24. Titul dvojbarevný. Vzadu připojena
„Poznámka“ od E. A. S. Za 5 Kč.

Nejduchaplnější a nejhlubší ze všech Kleistových článků „O loutkovém divadle“...
Universální klíč ke Kleistovu duševnímu životu, ... zhuštění romantické filosofie jeho
doby vůbec; nalézáme tu hrůzu z rozumu, jenž, není-li „nekonečný“, jen brzdí umělecký
výkon (bera mu nevinnost, t. j. genialitu) ... Nepřirozenost a sterilní rozumářství jsou
největšími hříchy, jichž se umělec může dopustit ... — To vyjímáme z „Poznámky“ pře-
kladatelovy, neboť i nám jest tento článkuček šťastným objevem.

Sv. PETR KANISIUS

KATECHYSMUS KATOLICKEJ velebného Pátera Petra
Kanýzia, T. J., přeložený od ctih. kněze Šimona Hliny a nově
vydaný léta Páně 1931 jako první soukromý tisk olomouckého
arcibiskupa Dra Leopolda Prečana. Do tisku připravil Dr. Josef
Vašica. Vazbu navrhl Břetislav Štorm. Podle osnovy Ant. Lís-
kovce vytiskli Kryl a Scotti v Novém Jičíně, a to: A 100 výtisků
na van Gelderu, B 100 výtisků na japonu domácím, C 150 na
bílém velinu a D 350 na dřevaprostém knihovém, vesměs číslo-
vaných. Formát 16 cm × 10½ cm, stran 264.

Vpředu krásná podobizna sv. Petra Kanisia, světlotisk Grafické Unie v Praze.
Titul dvojbarevný.

22. archy na podzim léta Páně 1931 obsahují:

<i>Apoštolové nadpřirozena</i>	listy	4
<i>Balada o sadaři, o okně, zirájícím přejícně</i>		6
<i>Několik Šumavských pověstí</i>		10
<i>Podzimní park</i> od J. Kirschwenga		1
<i>Ke cti vřesu, Oheň pastýřův, Sklizeň bramborů</i> od Merciera		4
<i>Měsícem ozářená jablka</i> od Drinkwatera		1
<i>Zpěv pro zemřelé i živé</i> od J. Reynauda		4
<i>Anděl Strážce</i> od V. Iliče		2
<i>Opuštěný chrám</i> od M. Rakiče		2
<i>Řeč k smrti</i> od L. Meidnera		4
<i>Červená růže</i> od Sedeyna		8
<i>Obrázky: A. Engelmannová, starý dřevoryt, Orientační listky</i>		5
<i>Ruměje</i>		8

Administrační agenda (ARCHY 22. v říjnu 1931)

Tyto 22. archy podzimní jsou původně za 7 Kč.

Obal těchto 22. archů jest zařízen tak, aby jej bylo možno rozstříhati a podle hesel zařaditi do posady orientačních lístků (Prameny, Index).

Kanisiův Katechismus vzrostl v tlustý svazek o 264 ti stranách. Kromě toho byl ještě doplněn krásným světlotiskem podobizny sv. Petra Kanisijského. Kdož tedy zaslal toliko 20 Kč, nechť ještě doplatí na subskripční cenu 13 Kč.

Všem příznivcům naší Snahy, kteří připomohli na tisk, srdečné díky!

ARCHY

STARÁ ŘÍŠE

MORAVA

1931

IV

Novinová sazba povolena ředitelstvím pošt a telegrafů v Brně pod číslem 33591-VI-1931.

Tiskli V. Vokolek v Pardubicích, J. Sýkora v Třebíči a Viktor Dvořák v Mor. Budějovicích.

ARCHY vycházejí zatím čtyřikrát do roka. Předplatné na rok 1932 bude 25 Kč, Jednotlivá čísla za 7—9 Kč.

Adresa: Archy (Dobré Dilo), Stará Říše, Morava.

